

Karlskoga kommun

► Miljökonsekvensbeskrivning – Bedömning av miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet

Förslag till översiktsplan 2050 – samrådshandling

Uppdragsgivare: Karlskoga kommun
Uppdragsgivarens kontaktperson: BJB (Bosse Björk)
Konsult: Norconsult Sverige AB, [Address]
Uppdragsledare: Daniel Rogat
Teknikansvarig: Carolin Folkeson, Dagmar Clough, Helena Fennö, Nora Harms
Handläggare: David Trulsson, Jenny Göthberg
Uppdragsnummer Norconsult 107 37 62

Rev	Datum	Beskrivning	Upprättat	Granskat	Godkänt
1	2025-09-18	Version till intern granskning	Teknikansvariga och handläggare enligt ovan	Cecilia Flygare	
2	2025-10-02	Slutversion samrådshandling	Teknikansvariga och handläggare enligt ovan	Carolin Folkeson och Dagmar Clough	

Detta dokument är framtaget av Norconsult som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

Sammanfattning

Denna rapport är en utökad miljökonsekvensbeskrivning av förslag till ny översiktsplan för Karlskoga kommun. Utöver miljökonsekvenser omfattas även bedömning av sociala och ekonomiska dimensioner av hållbarhet. De miljöaspekter som har bedömts vara betydande är:

- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Landskapsupplevelse
- Yt- och grundvatten
- Klimatpåverkan
- Risk och säkerhet
- Hushållning med mark och vatten

Social hållbarhet rymmer frågor om friluftsliv och rekreation, barriärer, jämställt och jämlikt vardagsliv, hälsa, trygghet och trivsel, barnperspektiv samt inkludering och delaktighet. Ekonomisk hållbarhet handlar om hushållning av resurser och att främja ekonomisk tillväxt och ökad sysselsättning.

Konsekvenser av planförslaget bedöms i en femgradig skala enligt nedan.

Stora positiva konsekvenser	Små-måttliga positiva konsekvenser	Inga-obetydliga konsekvenser	Små-måttliga negativa konsekvenser	Stora negativa konsekvenser
-----------------------------	------------------------------------	------------------------------	------------------------------------	-----------------------------

Planförslaget medför överlag negativa miljökonsekvenser och positiva sociala konsekvenser. De ekonomiska konsekvenserna skiljer sig åt mellan olika aktörer.

Att ta i anspråk naturområden för ny bebyggelse eller infrastruktur påverkar mer eller mindre per definition landskapsbild, värdefull natur, friluftsliv och kulturmiljöer. Föreslagen exploatering är dock överlag viktig för social hållbarhet och i viss mån även för ekonomisk hållbarhet. En nyckelfaktor ligger i att skapa förutsättningar för en hållbar befolkningsutveckling och demografi. En annan nyckelfaktor är att skapa trygga och trivsamma stadsmiljöer med sammanhängande stråk för fotgängare och cyklister och en lugnare trafikmiljö med mindre barriärer. Detta motverkas dock av nya vägar i det övergripande vägnätet. Byggnad av nya vägar riskerar också att ge ökad (inducerad) trafik, vilket försvårar möjligheterna att nå en klimatneutralitet. Kommunens ambitioner är i vissa fall så höga att det är tveksamt om det kan betraktas som god hushållning med resurser eller god ekonomisk ordning.

Planförslaget jämförs med ett nollalternativ som innebär att den nuvarande översiktsplanen från år 2011 gäller och fortsätter att vara vägledande för samhällsutveckling och fysisk planering i Karlskoga kommun, tillsammans med det tematiska tillägget om vindkraft från 2012. Sammantaget bedöms nollalternativet medföra mindre negativa miljökonsekvenser än planförslaget då vare sig Nobelbanan byggs eller E18 dras i ny sträckning. Påverkan på landskapsbild, värdefull natur, friluftsliv och kulturmiljöer undviks därmed.

För de sociala aspekterna bedöms nollalternativet på totalen medföra ungefär lika positiva konsekvenser som planförslaget, även om olika infallsvinklar skiljer sig åt. Påverkan på friluftslivsvärden undviks om vare sig Nobelbanan byggs eller E18 dras i ny sträckning, men samtidigt kvarstår genomfartstrafiken och möjligheterna att minska barriärerna och skapa en trevligare, tryggare och lugnare stadsmiljö uteblir.

För de ekonomiska aspekterna bedöms nollalternativets konsekvenser ta ut varandra så att de på totalen blir oförändrade jämfört med planförslaget. Nollalternativet ger minskade behov av såväl nationell finansiering,

som kommunal medfinansiering av järnväg och väg, men samtidigt uteblir vinsterna med förstordad arbetsmarknadsregion och ökad regional och nationell tillgänglighet. Näringslivets aktörer och exploatörer/byggherrar får också svårare att skapa sig en bild av kommunens syn på lämplig utveckling i olika delar av kommunen. Kommunens syn på olika förfrågningar blir därför mindre förutsägbar.

Sammanvägda konsekvenser för behandlade miljöaspekter samt sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekter framgår av tabellen nedan.

Miljöaspekter	Planförslag vs nuläge
Naturmiljö	Stora negativa
Kulturmiljö	Stora negativa
Landskapsupplevelse	Stora negativa
Yt- och grundvatten	Inga-obetydliga
Klimatpåverkan och klimatanpassning	Stora negativa
Risk och säkerhet	Inga-obetydliga
Hushållning med mark och vatten	Små-måttliga negativa
Sociala aspekter	
Friluftsliv och rekreation	Små-måttliga positiva
Sammanhållning och barriärer	Inga-obetydliga
Hållbart, jämställt och jämlikt vardagsliv	Små-måttliga positiva
Hälsa, trygghet och trivsel	Små-måttliga positiva
Barnperspektivet	Små-måttliga positiva
Identitet och delaktighet	Inga-obetydliga
Ekonomiska aspekter	
Nationell och regional ekonomi	Stora negativa
Kommunal ekonomi	Små-måttliga negativa
Näringslivet	Stora positiva
Exploatörer och byggaktörer	Små-måttliga positiva
Den enskilde	Stora positiva

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Inledning	6
2 Metoder och avgränsningar	7
3 Övergripande förutsättningar	11
4 Förslaget till ny översiktsplan	12
5 Nollalternativet	16
6 Miljökonsekvenser	17
6.1 Naturmiljö	17
6.2 Kulturmiljö	19
6.3 Landskapsupplevelse	23
6.4 Yt- och grundvatten	24
6.5 Klimatpåverkan och klimatanpassning	26
6.6 Risk och säkerhet	28
6.7 Hushållning med mark och vatten	29
7 Sociala konsekvenser	33
7.1 Friluftsliv och rekreation	33
7.2 Sammanhållning och barriärer	34
7.3 Hållbart, jämställt och jämlikt vardagsliv	35
7.4 Hälsa, trygghet och trivsel	37
7.5 Barnperspektivet	38
7.6 Identitet och delaktighet	39
8 Ekonomiska konsekvenser	41
8.1 Nationell och regional ekonomi	41
8.2 Kommunal ekonomi	42
8.3 Näringslivet	44
8.4 Exploatörer och byggaktörer	45
8.5 Den enskilde	46
9 Samlad bedömning	48
9.1 Nollalternativet	48
9.2 Planförslaget	48
9.3 Miljö- och hållbarhetsmål	49
9.4 Förslag till åtgärder	52
9.5 Uppföljning	52
10 Referenser	54

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Karlskoga kommun utarbetar en ny kommunövergripande översiktsplan (ÖP) som ska ersätta den nu gällande översiktsplanen från 2011. Ett första samråd om det nya planförslaget ägde rum under våren 2025 och ett fortsatt samråd är planerat till hösten 2025. Översiktsplanen ska ge övergripande vägledning om hur mark- och vattenområden samt bebyggd miljö ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen visar också grundläggande mål och strategier för det långsiktiga samhällsbyggandet i kommunen.

Inför det tidiga samrådet lät Karlskoga kommun Norconsult Sverige AB översiktligt bedöma effekter och konsekvenser av det tidiga samrådsförslaget (Norconsult Sverige AB, 2024). Denna tidiga hållbarhetsbedömning utgjorde arbetsmaterial för kommunen och var inte med som bilaga till planförslaget under det tidiga samrådet.

Kommunen genomförde ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Värmlands län om omfattning och detaljeringsgrad av miljökonsekvensbeskrivningen den 3 juni 2025.

1.2 Miljö- och hållbarhetsbedömning

Miljöbalkens krav

Eftersom översiktsplaner anger förutsättningar för verksamheter och åtgärder som potentiellt kan ha stor påverkan på sin omgivning – såsom industri- och verksamhetsanläggningar, tätortsbebyggelse, handelscentra, vägar, hamnar med mera – antas de normalt alltid kunna medföra en betydande miljöpåverkan.

För kommunala planer som enligt lag kräver en strategisk miljöbedömning ska en sådan bedömning göras om ett genomförande av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Översiktsplaner ska som huvudregel alltid miljöbedömas då de anger förutsättningar för mark- och vattenanvändning samt ger riktlinjer och vägledning för verksamheter med potentiellt stor miljöpåverkan. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas. Ytterligare ett viktigt syfte med miljöbedömningen är att ge allmänhet, organisationer, myndigheter och andra intressenter möjlighet att påverka planens utformning.

Miljöbedömningen omfattar dels en process, miljöbedömningsprocessen, dels framtagandet av en produkt, en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av planförslaget. Miljöbedömningsprocessen innebär att miljöbedömaren följer planarbetet på nära håll, flaggar för troliga effekter och konsekvenser av olika vägval och utformningar och bidrar med förslag till åtgärder för att undvika eller minimera negativ påverkan och skapa mervärden för miljö, hälsa och hållbar utveckling. MKB:n är det dokument som beskriver det slutliga planförslagets effekter och konsekvenser för miljön och människors hälsa. Vilka uppgifter en MKB för en plan ska innehålla anges i Miljöbalken 6 kap 11 §.

Detta dokument utgör en MKB för förslaget till ny översiktsplan för Karlskogas kommun. MKB:n har upprättats av en konsultgrupp inom Norconsult AB med stor erfarenhet av miljöbedömning och kommunala planprocesser och med god sakkunskap inom de miljöaspekter som berörs. Arbetet har utförts med stöd av ett stort antal allmänt tillgängliga underlagsmaterial (bland annat öppna geodata) samt utredningar som kommunen låtit ta fram som underlag till planarbetet. Underlag och informationskällor redovisas i källförteckningen sist i dokumentet.

En bredare hållbarhetsbedömning

Enligt plan- och bygglagen ska översiktsplanen redovisa planens väsentliga konsekvenser. Ett sätt att göra det är att utvidga MKB:n till en bredare hållbarhetsbedömning, som utöver de miljömässiga aspekter som anges i miljöbalken, även belyser sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekter. De tre hållbarhetsdimensionerna skapar en bredare förståelse för hur olika utvecklingar kan komma att påverka kommunen som helhet än vad en miljöbedömning vanligtvis gör. Det kan leda till en långsiktigt hållbar utveckling då ekonomisk hållbarhet också är ett verktyg för att uppnå ekologisk och social hållbarhet.

Denna MKB redovisar därför även hur planen påverkar ett antal ytterligare aspekter kopplade till social och ekonomisk hållbarhet. MKB:n har därmed vidgats till en bredare hållbarhetskonsekvensbeskrivning av planförslaget.

2 Metoder och avgränsningar

2.1 Bedömning av konsekvenser

Grundramar för bedömning

En översiktsplan redovisar en kommuns önskvärda inriktning för mark- och vattenområden under en längre tid, i det här aktuella fallet fram till år 2050. Det långa tidsperspektivet och att det saknas detaljerade uppgifter om kommande skeden och byggnationer, medför en osäkerhet i bedömningarna. Planen är inte heller bindande utan vägledande till sin karaktär och ska förverkligas genom fortsatt planering och genom överenskommelser mellan kommunen, markägare och andra aktörer. Med hänsyn till översiktsplanens mer övergripande karaktär blir därför de direkta konsekvenserna ibland svåra att bedöma.

Referensramarna för bedömningarna av effekter och konsekvenser i denna MKB utgörs av relevanta globala, nationella, regionala och kommunala mål avseende miljö, hälsa och hållbarhet samt av gällande lagar med bäring på miljö och hälsa och utpekade värden inom samhällsplaneringen.

Till de viktigaste målen hör de 17 globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030 samt nationella miljökvalitetsmål och folkhälsomål.

Vidare utgör även gällande lagar med bäring på miljö och hälsa och utpekade värden inom samhällsplaneringen en grund för bedömningarna. Viktiga sådana lagar är miljöbalken, med tillhörande förordningar, liksom plan- och bygglagen. Särskilt beaktas miljöbalkens övergripande bestämmelser om att främja hållbar utveckling och hushållning med mark och vatten, utpekade riksintressen samt miljökvalitetsnormer för vatten.

Bedömningarna värderas också mot plan- och bygglagens skrivelser i 2 kap 3 §. Här anges bland annat att planläggning ska ske med hänsyn till natur- och kulturvärden samt miljö- och klimataspekter. Vidare ska planläggning främja en från social synpunkt god livsmiljö som är tillgänglig för alla, en långsiktig hushållning med mark, vatten, energi och råvaror, god ekonomisk tillväxt och effektiv konkurrens, samt bostadsförsörjning och utveckling av bostadsbeståndet.

Planförslaget har reviderats parallellt med bedömningen av konsekvenser i denna miljökonsekvensbeskrivning med sociala och ekonomiska dimensioner. Det finns därför en risk att vissa bedömningar baseras på ställningstaganden som har justerats i ordval och nyanser. Vissa justeringar kan också ha gjorts i markanvändningskartan. Dessa sena revideringar av planförslaget bedöms dock inte påverka hållbarhetsbedömningen i stort.

Bedömningsskala

Bedömningarna omfattar både tillfälliga och permanenta effekter och konsekvenser som bedöms uppstå på kort, medellång och lång tid om förslaget till ny översiktsplan antas. Som en anpassning till den tidiga och översiktliga planeringsnivån som en översiktsplan utgör är konsekvensbedömningarna generellt av övergripande karaktär och fokuserar på de förändringar i den fysiska miljön, samhällsutvecklingen, beteenden och trender som planförslagets utvecklingsinriktningar och riktlinjer för mark- och vattenanvändningen bedöms leda till. Även indirekta och samverkande (kumulativa) effekter beaktats.

Bedömning av påverkan och konsekvenser görs i huvudsak i förhållande till nuläget. Jämförelse med det framtagna nollalternativet görs i en samlad bedömning i kapitel 9.

Förslaget till ny översiktsplan kan påverka de behandlade aspekterna på flera olika sätt. För varje aspekt avslutas beskrivningarna med en sammanvägd konsekvensbedömning sett i ett övergripande kommunalt perspektiv. Dessa sammanvägda konsekvensbedömningar görs i en femgradig skala, från stora positiva till stora negativa konsekvenser, enligt följande:

Stora positiva konsekvenser	Små-måttliga positiva konsekvenser	Inga-obetydliga konsekvenser	Små-måttliga negativa konsekvenser	Stora negativa konsekvenser
-----------------------------	------------------------------------	------------------------------	------------------------------------	-----------------------------

2.2 Avgränsning

Nivåavgränsning

MKB:n har anpassats till översiktsplanens långsiktiga och strategiska karaktär. Det har även beaktats att planen endast är vägledande och att utvecklingsinriktningar, ställningstaganden och utpekad markanvändning ger visst utrymme för tolkningar i efterkommande skeden vilket kan öppna för delvis olika utvecklingsscenarier. Således hålls konsekvensbedömningarna i MKB:n på en översiktlig nivå och dess påverkan beskrivs på en övergripande systemnivå. Analyserna går som oftast inte, eller endast kortfattat, in på enskildheter och enskilda objekt.

Kommunens ambition är att, i enlighet med miljöbalken, anpassa miljökonsekvensbeskrivnings omfattning och detaljeringsgrad till vad som bedöms rimligt utifrån aktuell kunskap och allmänhetens intresse. En generell strävan är också att MKB:ns detaljeringsgrad ska motsvara den aktuella planens nivå samt att mer detaljerade konsekvenser som bättre kan bedömas i samband med efterkommande planering eller vid tillståndsprövning av specifika verksamheter eller åtgärder hänskjuts till dessa.

Geografisk avgränsning

Den rumsliga avgränsningen i MKB:n utgörs huvudsakligen av kommungränsen. I vissa avseenden kan dock beskrivningar av effekter och konsekvenser bli aktuella även utanför kommungränsen om planförslaget kan förmodas leda till konsekvenser i ett vidare influensområde.

Tematisk avgränsning

MKB:n ska redovisa de betydande effekter och konsekvenser som planen bedöms medföra för de olika miljöaspekter som nämns i 6 kap 2 § miljöbalken. Redovisningen ska omfatta såväl tillfälliga som bestående effekter som uppkommer på kort, medellång och lång sikt. Då översiktsplanen anger övergripande förutsättningar för den fysiska planeringen och samhällsutvecklingen i många olika avseenden och under förhållandevis lång tid, kan den förmodas påverka de flesta olika miljöaspekter, såväl positivt som negativt. Kommunen har därför för avsikt att göra en bred, men översiktlig, genomlysning av flertalet miljöaspekter.

För att inte onödigtvis tynga MKB:n med beskrivningar av effekter som endast får marginella konsekvenser föreslås ändå ett visst urval där fokus ska ligga på aspekter där störst påverkan förutses och/eller frågor av stort intresse. Kommunens förslag till vilka miljöaspekter som ska belysas i översiktsplanen framgår av Tabell 1 nedan.

Samråd om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och avgränsning har genomförts med Länsstyrelsen i Värmlands län under våren 2025. Vid samråden har länsstyrelsen bland annat framfört att MKB:n behöver belysa planens påverkan på naturmiljö, kulturmiljö, landskapsupplevelse, yt- och grundvatten avseende påverkan från nya exploateringsområden, friluftsliv och rekreation, samt klimataspekten. Risk och säkerhet utgör en viktig aspekt, där även eventuella föroreningar till följd av exploateringen samt risk för erosion, ras och skred ska beaktas.

Tabell 1. Miljöaspekter som belyses i denna MKB.

Miljöaspekt	Motivering
Naturmiljö	I kommunen finns många områden med värdefull natur, såsom äldre skogar, myrar och vattendrag, varav flera har områdesskydd. Planförslaget innehåller ställningstaganden om naturskydd men förespråkar också omfattande utbyggnad av bostäder, verksamheter och tekniska anläggningar som innebär att naturmark tas i anspråk. Förslaget om Nobelbanan och eventuell flytt av E18 över Möckeln kan påverka naturmiljön i stora områden. MKB:n belyser därför planens konsekvenser på naturmiljö och biologisk mångfald på land och i vatten.
Kulturmiljö	Karlskoga kommun har tre riksintressen för kulturmiljövården och många värdefulla miljöer i stad och landsbygd som är viktiga för lokal identitet. Planförslagets riktlinjer för utbyggnad, förtätning och utveckling – bland annat i stadskärnan och vid Granbergdals hyttområde – kan påverka flera av dessa miljöer. MKB:n belyser därför planens konsekvenser för kulturmiljön och kulturlandskapet.
Landskapsupplevelse	De planerade områdena för ny bebyggelse vid Möckeln kan påverka landskapsbilden runt sjön. På längre sikt kan Nobelbanans dragning över Möckeln och genom orörda naturområden, liksom en eventuell flytt av E18, påverka landskapsvyerna kring sjön och stadskärnan. Även nyetablering av verksamhetsområden på oexploaterad mark kan lokalt påverka landskapsupplevelsen. Denna aspekt behandlas därför i MKB:n.
Yt- och grundvatten	Planförslaget innebär både möjligheter och risker för vattenmiljön. Åtgärder för dagvattenrening, förbättrad vattenkvalitet och skydd av våtmarker bidrar till att nå miljökvalitetsnormer. Samtidigt medför nybyggnation ökade dagvattenflöden och risk för föroreningar, särskilt vid ökat nyttjande av sjöar och strandområden. Industrietableringar kan påverka grundvattnet, även om riktlinjer finns för att minska riskerna. Därför är det viktigt att MKB:n belyser planens konsekvenser för både yt- och grundvatten.
Klimatpåverkan och -anpassning	Översiktsplanen påverkar stadsutveckling, transporter, energianvändning och verksamhetslokalisering – viktiga faktorer för att minska växthusgasutsläpp och främja klimatanpassning. Planen innehåller ställningstaganden för förnybar energi och beaktar klimatfrågor som ett allmänt intresse i planläggningen. Därför är det relevant att MKB:n belyser hur planförslaget bidrar till klimatmålen och dess konsekvenser för klimatkänslighet och anpassning.
Friluftsliv och rekreation ¹	Planförslagets inriktningar och markanvändning kan potentiellt påverka människors hälsa på flera olika sätt bland annat genom de riktlinjer som ges avseende bostads- och stadsutveckling, industri- och verksamhetsetablering, väg- och järnvägsprojekt, landsbygdsutveckling och klimatanpassning. Bland annat kan detta få stor påverkan på möjligheterna till friluftsliv och till närrekreation i anslutning till samlad bebyggelse vilket därmed belyses i MKB:n relaterat till människors hälsa.
Risk och säkerhet	Planförslagets riktlinjer för industri- och verksamhetsetablering kan påverka riskbilden, särskilt i relation till farliga verksamheter och närhet till bostäder. Även risken för skador vid översvämning, ras och skred påverkas av planens inriktning på klimatanpassning. Dessutom hanteras frågor om förorenade områden och erosion, som har en viktig koppling till människors hälsa och säkerhet. Därför belyser MKB:n planens konsekvenser kopplade till risker från farliga verksamheter, transporter, naturolyckor samt miljöföroreningar.

Hushållning med mark och vatten	Översiktsplanen styr mark- och vattenanvändningen i hela kommunen och är avgörande för att uppfylla miljöbalkens hushållningsbestämmelser. Planförslaget påverkar brukningsvärd jordbruksmark, skogsmarkens funktioner samt tillgången till vattenresurser. Därför belyser MKB:n planens konsekvenser för en långsiktigt hållbar hushållning med mark och vatten.
--	---

¹ Miljöaspekten "Friluftsliv och rekreation" redovisas tillsammans med sociala aspekter under avsnitt 6. Se Tabell 2.

Utöver de miljöaspekter som ska belysas enligt miljöbalken har Karlskoga kommun valt att även behandla relevanta aspekter kopplade till social och ekonomisk hållbarhet (Tabell 12). De aspekter som utgör en formell del av MKB:n har i tabellen markerats med en asterisk (*) och består av samtliga aspekter i gruppen "miljöaspekter" samt de sociala aspekter som har koppling till människors hälsa. Övriga aspekter går utöver miljöbalkens krav och är en del av den bredare hållbarhetskonsekvensbeskrivningen.

Tabell 2. Översikt över aspekter som belyses i denna utökade MKB. De aspekter som är en formell del av MKB:n har markerats med en asterisk (*). Övriga aspekter är en del av den bredare hållbarhetskonsekvensbeskrivningen.

Miljöaspekter	Sociala aspekter	Ekonomiska aspekter
Naturmiljö*	Friluftsliv och rekreation*	Nationell och regional ekonomi
Kulturmiljö*	Sammanhållning och barriärer	Kommunal ekonomi
Landskapsupplevelse*	Hållbart, jämställt och jämlikt vardagsliv	Näringslivet
Yt- och grundvatten*	Hälsa*, trygghet och trivsel	Exploatörer och byggaktörer
Klimatpåverkan och -anpassning*	Barnperspektivet	Den enskilde
Risk och säkerhet*	Identitet och delaktighet	
Hushållning med mark och vatten*		

3

3 Övergripande förutsättningar

3.1 Sveriges miljömål

Sveriges miljömål består av ett generationsmål och 16 miljökvalitetsmål som ska vara vägledande för samhällets miljöarbete. Dessa mål anger det önskade tillståndet i miljön som samhällsplaneringen bör sträva efter att uppnå (Sveriges Miljömål, 2024). Arbetet med att nå miljömålen utgör det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala hållbarhetsmålen, vilka beskrivs nedan.

I miljökonsekvensbeskrivningen redogörs för hur förslaget till ny översiktsplan förhåller sig till de nationella miljökvalitetsmål som bedöms kunna påverkas i betydande grad (se kapitel 9.3)

3.2 Globala hållbarhetsmål

FN har antagit Agenda 2030, som omfattar 17 globala mål för att uppnå en socialt, ekonomiskt och miljömässigt hållbar utveckling till år 2030 (se Figur 1). Varje mål innehåller ett antal delmål.

De globala hållbarhetsmålen påverkas på flera sätt av den fysiska planeringen. En utvärdering av hur de berörda hållbarhetsmålen påverkas av planförslaget ges i kapitlet 9 *Samlad bedömning*. De globala mål som anses vara mest relevanta för kommunen är:

- Mål 3 God hälsa och välbefinnande
- Mål 5 Jämställdhet
- Mål 7 Hållbar energi för alla
- Mål 6 Rent vatten och sanitet för alla
- Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
- Mål 9 Hållbar industri, innovation och infrastruktur
- Mål 11 Hållbara städer och samhällen
- Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Figur 1. De 17 globala hållbarhetsmålen enligt Agenda 2030.

4 Förslaget till ny översiktsplan

Nedan sammanfattas huvuddragen i samrådsförslaget till ny översiktsplan för Karlskoga kommun. Planförslaget rymmer ställningstaganden om framtida mark- och vattenanvändning i form av en övergripande utvecklingsinriktning, geografiska ställningstaganden kopplat till en mark- och vattenanvändningskarta samt tematiska ställningstaganden om allmänna intressen.

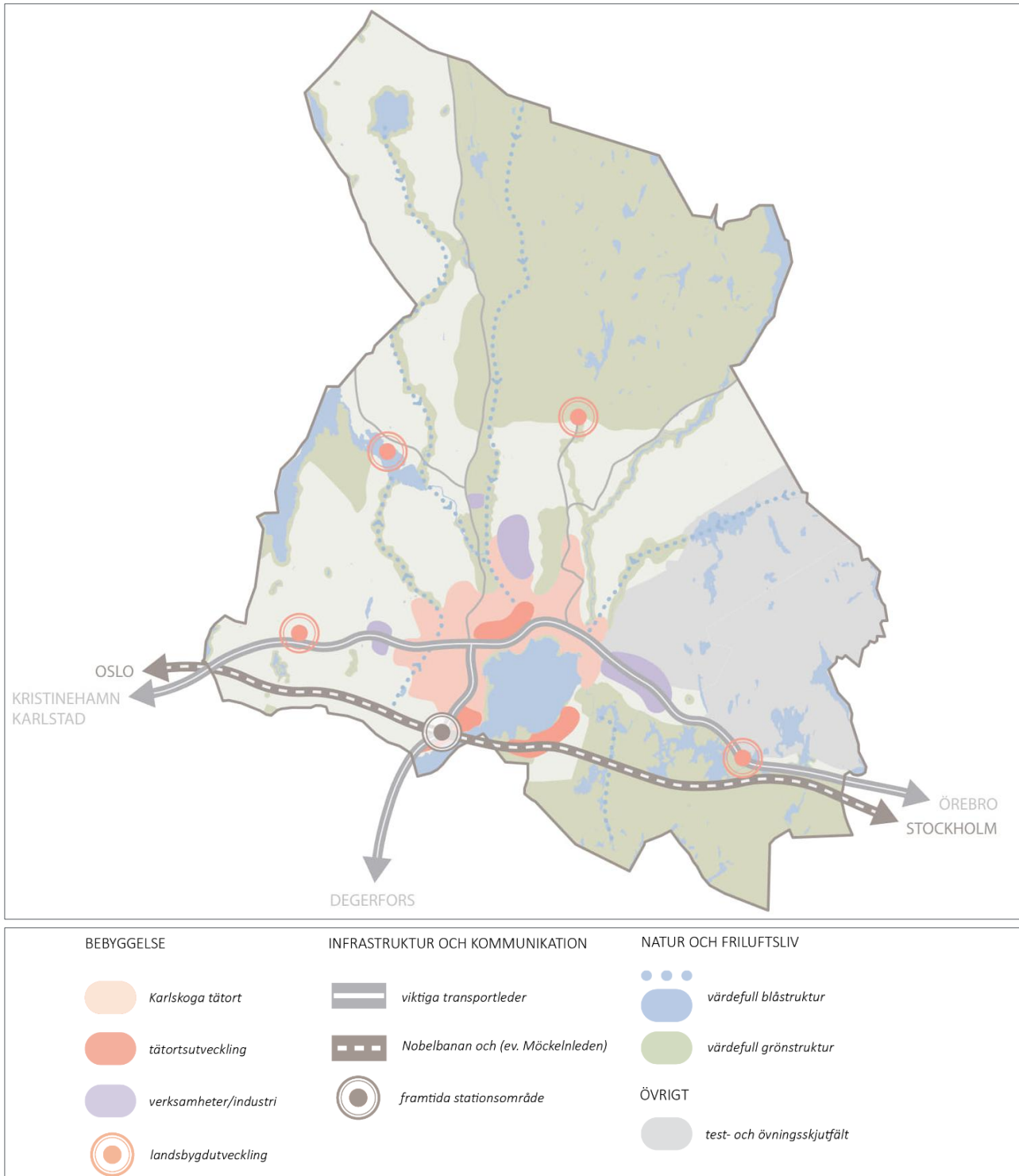
4.1 Övergripande utvecklingsinriktning

Översiktsplanen formulerar fem fokusområden utifrån kommunens utmaningar och vad som är viktigt för det framtida Karlskoga.

- Det gröna, robusta och klimatanpassade Karlskoga
- Det vackra, barnvänliga och trygga Karlskoga
- Det företagsvänliga och innovativa Karlskoga
- Karlskoga en del av världen
- Det trafiksäkra och mobilitetsvänliga Karlskoga

Översiktsplanens utvecklingsinriktning redovisar de övergripande strukturerna för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer och infrastruktur (Figur 2). Den tar sikte på ett transportsystem som skapar närhet till Oslo, till flygplatsen i Örebro och som skapar förutsättningar för en större gemensam arbetsmarknad. Planförslaget möjliggör utveckling av nya bostäder i såväl större orter som på landsbygden. Kommunen har som mål att ha 33 000 invånare år 2030. Utvecklingsinriktningens viktigaste huvuddrag är:

- En större del av kommunens bostads- och verksamhetsutveckling avses att ske inom och i anslutning till Karlskoga tätort. Karlskoga tätort ska fortsatt vara kommunens nav med näringsliv, service, fritidsanläggningar och bostäder.
- Ny järnvägssträckning (Nobelbanan) mellan Stockholm-Oslo via Karlskoga med nytt stationsläge vid Storängen i sydvästra Karlskoga.
- En ny stadsdel med bostäder, service och handel etableras vid den nya järnvägsstationen Storängen.
- E18 föreslås dras om som en förbifart söder om tätorten (Möckelnleden) för att avlasta centrala Karlskoga från genomfartstrafik. Ny sträckning för E18 markeras dock inte på karta, utan nämns enbart i text.
- Byarna Granbergsdal, Kilsta by, Lonnhyttan/Lunnedet, Våtsjötorp/Villingsberg och Linneback är särskilt viktiga för kommunens landsbygd. Deras särskilda förutsättningar ska lyftas och utvecklas. Kommunen ser positivt på nya bostäder inom dessa byar.
- Kommunens gröna och blå infrastruktur är av stor betydelse och ska värnas.
- Områden som har betydelse för totalförsvaret ska ges fortsatta möjligheter att utvecklas och så långt möjligt skyddas. Detta gäller såväl Villingsbergs skjutfält, som främst har militära funktioner, som Bofors skjutfält som främst har civila funktioner.

Figur 2. Utvecklingsinriktning, samrådsförslag till ny översiktsplan för Karlskoga kommun, hösten 2025, framtagen av Norconsult Sverige AB.

4.2 Mark- och vattenanvändning

Planförslagets mark- och vattenanvändningskarta pekar ut förhållandevis stora, idag oexploaterade, ytor för etablering av nya bostäder, verksamheter, LIS-områden samt utredningsområden för storskalig energiproduktion (solenergi).

Nya områden för bostäder föreslås framför allt inom och i anslutning till Karlskoga tätort:

- I anslutning till ett nytt stationsläge för Nobelbanan.
- Sydost om Möckeln.
- Söder om Fisksjöleden.
- Söder om Björkborn.
- Vid Sandåsen/Sandviken.
- Längs Noravägen norr om Karlskoga.
- Intill Karlskoga flygplats.

Nya områden för verksamheter/industri och tekniska anläggningar har en större spridning över kommunens yta även om merparten ligger i anslutning till Karlskoga tätort:

- Ny industri längs E18 öster om Karlskoga.
- Ny industri på båda sidor om Björkborn.
- Utredningsområden för solcellsanläggning eller annan energiproduktion norr om Björkborn och vid Kilsta väster om Karlskoga.
- Utredningsområde för utökad bergtäkt vid Granåsen.

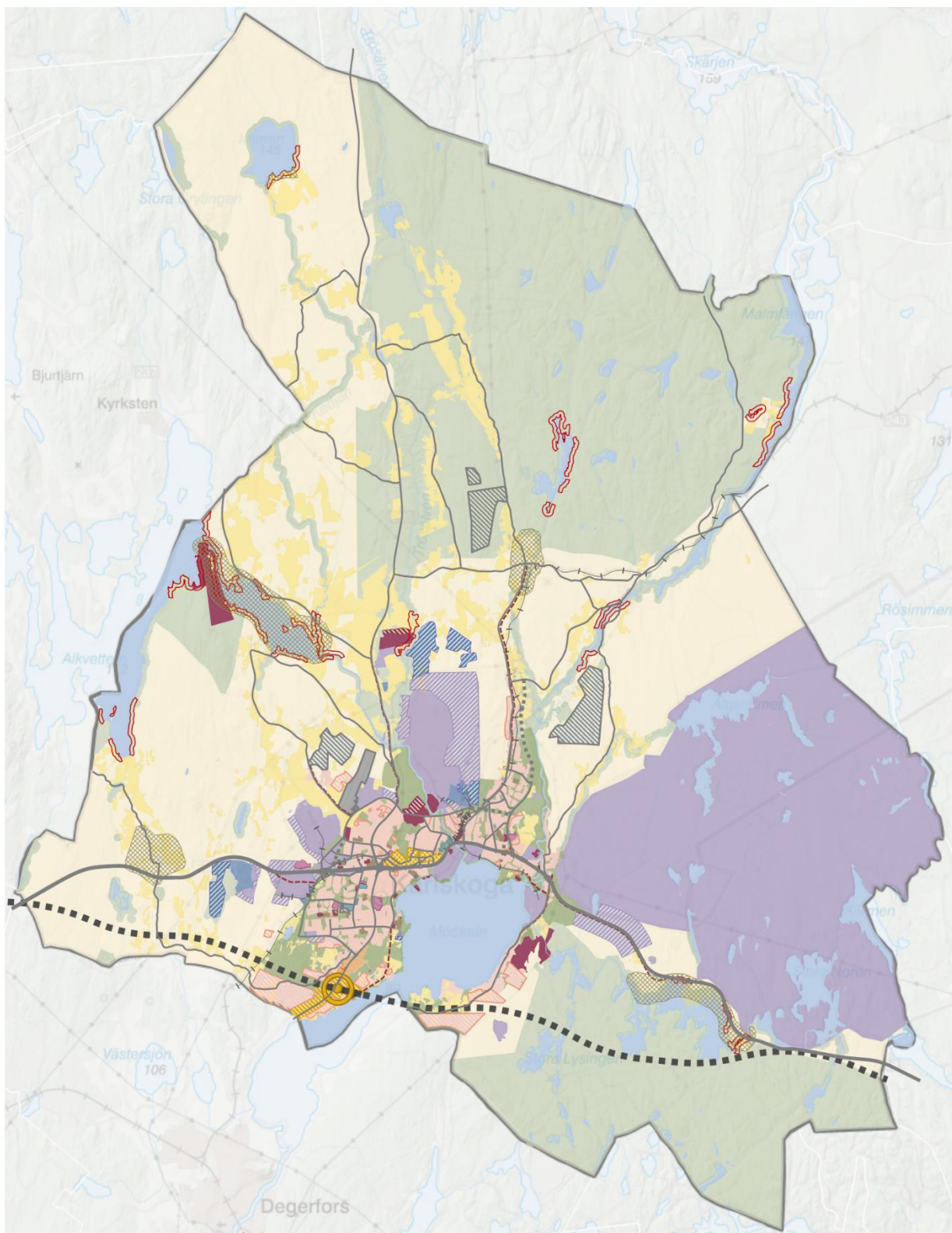
Nya vägförbindelser föreslås i form av länkar för att skapa ett gent trafiknät och avlasta befintliga vägar i Rosendal, Bråten och Filipstadsvägen. (Norrleden, Västerleden och Österleden). Nobelbanan föreslås i en sträckning söder om Karlskoga tätort via bro över Möckeln och med stationsläge vid Storängen.

Planförslaget pekar också ut områden för besöksnäring och områden som är viktiga att bevara, såsom park, natur- och friluftslivsområden.

Gällande översiktsplan pekar ut LIS-områden utmed Våtsjön och Lonnen. Dessa är idag i stora delar bebyggda. Det nya planförslaget pekar ut ett flertal nya lägen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Sedan det tidiga samrådet (våren 2025) har mark- och vattenanvändningskartan reviderats i huvudsak på följande sätt.

- Föreslagen solcellspark vid sjön Immen har utgått. I stället har det tillkommit ett utredningsområde för solcellsanläggning vid Kilsta, väster om Karlskoga.
- Delar av föreslagna områden för verksamheter och industri längs E18 öster om Karlskoga har utgått. Istället har det tillkommit ett nytt verksamhetsområde väster om Björkborn.
- Utredningsområde för utökad bergtäkt vid Granåsen har tillkommit.
- Besöksanläggning (camping/ställplatser) vid Sandvikens badplats har tillkommit.
- LIS-områden har tillkommit.

Figur 3. Mark- och vattenanvändningskarta, samrådsförslag till ny översiktsplan för Karlskoga kommun, hösten 2025.

4.3 Tematiska ställningstaganden

Planförslaget har ställningstaganden om allmänna intressen såsom hur kommunen avser att tillgodose riksintressen, grön- och blåstruktur, klimatanpassning, gestaltad livsmiljö, bostäder, kommunikationer och infrastruktur, näringsliv, samhällsservice, kulturmiljö, miljö- och riskfaktorer, kultur, fritid och friluftsliv samt teknisk försörjning.

Ställningstagandena anger kommunens syn på hur allmänna intressen ska beaktas vid planering och byggande i kommunen. De ställningstaganden som särskilt påverkar bedömningen av miljökonsekvenser, sociala konsekvenser eller ekonomiska konsekvenser sammanfattas i respektive avsnitt om konsekvenser i kapitel 7–9.

5 Nollalternativet

Enligt miljöbalken ska en MKB innehålla en beskrivning av miljöns sannolika utveckling om planförslaget inte genomförs, ett så kallat nollalternativ. I detta fall bedöms nollalternativet innebära att den nuvarande översiktsplanen från 2011 fortsätter att vara vägledande för samhällsutveckling och fysisk planering, tillsammans med det tematiska tillägget om vindkraft från 2012 (Karlskoga kommun, 2011) (Karlskoga kommun, 2012). Då gällande översiktsplan inte längre bedöms motsvara kommunens nuvarande syn på lämplig markanvändning och inte fullt ut svarar mot dagens utmaningar, kommer den dock sannolikt att ge en svag vägledning för efterföljande beslut om mark- och vattenanvändning. Avsteg från översiktsplanen kommer sannolikt att ske ofta.

Nollalternativet och planförslaget bedöms i många avseenden ge relativt likartad mark- och vattenanvändning. Vissa skillnader föreligger dock. Bland annat pekar den gällande översiktsplanen ut färre och mindre områden för såväl bostäder som verksamheter/industri och LIS-områden än det nya planförslaget. Gällande översiktsplan omfattar ingen utökning av Björkborns eller Botorps industriområde och inga utredningsområden för solcellsanläggningar. Å andra sidan pekar den ut utvecklingsområden för industri i västra och södra kommundelen som inte är med i det nya planförslaget. Större områden för bostäder finns enbart vid Botorp och söder om Möckeln. Området vid Botorp har utgått ur det nya planförslaget.

Gällande översiktsplan pekar ut LIS-områden utmed Våtsjön och Lonnen. Dessa är idag i stora delar bebyggda. Det nya planförslaget pekar ut ett flertal nya lägen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).

Gällande översiktsplan har ett större fokus på ny sträckning av E18 än Nobelbanan även om båda omnämns. På den gällande översiktsplanens markanvändningskarta redovisas ny sträckning av E18, men inte Nobelbanan. Utan stöd av en ny översiktsplan är det inte sannolikt att dessa investeringar blir av, då ingen av dem finns med som objekt i nuvarande nationell plan för transportsystemet eller är markerade som planerade/framtida stråk av riksintresse för kommunikation. Det är även tveksamt om de kommer till ett genomförande även med en ny översiktsplan, men en tydlig och aktuell kommunal viljeinriktning är ändå en grundförutsättning för att åtgärderna ska prioriteras på statlig nivå.

I nollalternativet fortsätter kommunens tematiska tillägg om vindkraft att gälla. I praktiken bedöms dock skillnaden mellan nollalternativet och planförslaget vara små vad avser möjligheter till etablering av vindkraft. Både nollalternativet och planförslaget bedöms innebära att inga eller endast enstaka vindkraftverk tillkommer inom kommunen.

6 Miljökonsekvenser

6.1 Naturmiljö

Översiktsplanens ställningstaganden

Planförslaget uttrycker generellt en hög ambition avseende skydd av värdefull natur, men rymmer också relativt omfattande utbyggnad av bostäder, verksamheter och tekniska anläggningar som innebär att orörda naturområden tas i anspråk. Kommunen strävar efter en samhällsplanering där bebyggelseutvecklingen sker i balans med naturmiljöer och ekosystemtjänster, med tillämpning av skadelindringshierarkin.

- Framtidens stadskärna ska förtätas med mer grönska som bidrar till ekologiska funktioner och långsiktig hållbarhet.
- Naturen och Möckeln inom tätorten ses som en viktig tillgång och ska särskilt skyddas för sina naturvärden och tillgängliggöras för rekreation.
- Parker, gröna stråk och ekologiskt värdefulla grönområden ska bevaras, och exploatering får endast ske om den är förenlig med naturmiljöns och ekosystemtjänsternas utveckling.
- Vattenområden ska skyddas från åtgärder som försämrar vattenkvalitet eller naturvärden, och värdefulla strandområden ska identifieras.
- Gamla träd på kommunal mark samt särskilt värdefulla biotoper ska identifieras och ges lämpligt skydd och skötsel.
- Kommunens naturreservat ska skötas enligt beslut för att bevara biologiska, sociala och kulturhistoriska värden. Ekologiskt känsliga områden ska prioriteras och skyddas.

Förutsättningar

Karlskoga kommun är belägen i ett varierat naturlandskap med skogar, sjöar, öppna våtmarker och myrar, och ängar utspridda över delar av Karlskoga kommun. Dessa miljöer hyser en rik biologisk mångfald och utgör viktiga livsmiljöer för både djur- och växtliv. Tillgången till natur är stor, där skog dominerar. Äldre ur- och naturskog saknas i stora delar i kommunen som konsekvens av historiskt intensivt skogsbruk, men det finns lokalt skyddsvärda skogspartier med hög biologisk mångfald särskilt inom naturreservat och andra områden med höga naturvärden. Dessa inkluderar sjön Möckeln och dess närliggande omgivning, som är särskilt betydelsefull för fågellivet och vattenekosystemen. Det finns myrområden, mossar och våtmarker

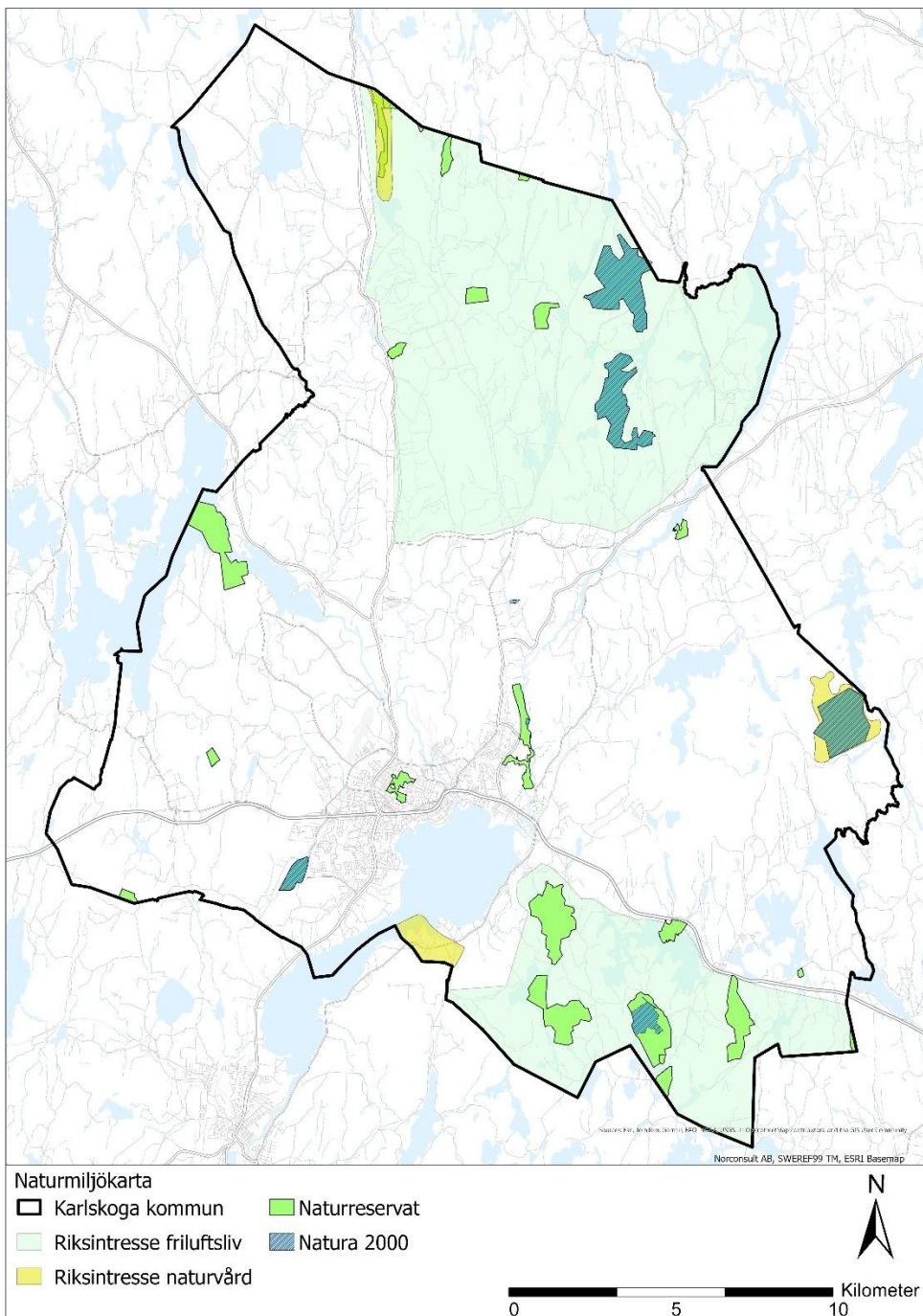
Karlskoga kommun har ett rikt utbud av områden som är skyddade enligt miljöbalken, med olika typer av naturskydd.

Tre områden är upptagna som riksintresseområden för naturvård vilket innebär att de har nationellt viktiga naturvärden (Knutsbol, Lokadelen, Trangärdet). Dessa områden ska enligt miljöbalken 3 kap. 6 § skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön (Naturvårdsverket, 2025).

Kommunen har flera Natura 2000 områden som är utpekade enligt EU:s habitat- och fågeldirektiv. Dessa områden är av särskilt skyddsvärde och omfattas av strikta bevarandekrav. Fiskjön som ingår i Natura 2000-nätverket, är ett grund sjösystem med omgivande sankängar och skogsmark, särskilt värdefullt för våtmarksfåglar. Sjön är en viktig rast- och häckningslokal för flertalet rödlistade arter (SLU Artdatabanken, 2025).

Karlskoga är rikt på naturreservat med 33 utpekade objekt. Av dessa är 28 inrättade av länsstyrelsen som statliga naturreservat, fyra är kommunala naturreservat och ett ägs och förvaltas av Fortifikationsverket. I området Lunnedet mellan sjöarna Lonnen och Alkvettern, finns ett av kommunens många naturreservat.

I de västra delarna av kommunen finns ett större andel öppna våtmarker, men även flertalet våtmarker i form av strandängar kring kommunens vattendrag som exempelvis kring Timsälven, Fisksjön, Boforsmossen och Åsbergsviken. Många våtmarker är idag skyddade genom naturreservat, dock inte alla. Kommunens rika tillgång av sjöar och vattendrag, innebär att det finns flertalet tillhörande strandskydd.

Figur 4. Skyddad natur i Karlskoga kommun.

Planförslagens konsekvenser

Översiktsplanen har ambitiösa riktlinjer om att kommunens naturmiljöer ska värnas och nyttjas för rekreation, samt att ekosystemtjänster ska skyddas och stärkas. Framtidens stadskärna och centrum ska uppgraderas med mer grönska i form av träd, buskage, gröna tak, små parker (så kallade pocketparks) alternativt en ny stadspark som kan gynna flera ekosystemtjänster och bidra till biologisk mångfald. Det förväntas att bebyggelseutveckling ska gå hand i hand med kommunens rika naturmiljöer för att säkra långsiktiga skydd för dessa områden.

Samtidigt pekas dock flera större områden med naturmark ut för exploatering och delar av de gröna stråk som planförslaget säger ska stärkas. Exploateringen skär igenom ett riksintresse för naturvården och påverkar strandskyddad mark runt Möckeln. Nya väglänkar i staden tar i anspråk bostadsnära grönområden. Anläggandet av Nobelbanan samt eventuell sträckning av väg E18 genom södra Kilsbergen och över sjön Möckeln, resulterar i stor negativ påverkan på orörda naturområden och skapar nya barriärer i landskapet. Knutsbol, som utgör ett riksintresse för naturvård, kommer att påverkas av såväl utbyggnadsområde för bostäder som Nobelbanan och Möckelnleden. Enligt planförslaget ska utbyggnaden av ny infrastruktur ta hänsyn till riksintresseområdets värden genom anpassningar. Men påverkan bedöms ändå innebära stora konsekvenser för den biologiska mångfald och ekologisk kontinuitet i området.

Strandskydd längs Möckelns strandlinje kommer påverkas genom exploatering längs Möckelns strandlinje. Detta kommer ha en negativ påverkan på djur och växtarter som är beroende av strandzoner både i vattnet och i land genom att livsmiljöer förstörs eller fragmenteras. Strandskyddat område berörs även vid utbyggnad av Björkborns industriområde.

Det finns risk för att Natura 2000-området Fisksjön kan påverkas av föreslagen exploatering av bostäder och verksamheter nära området. Övriga Natura 2000-områden förväntas förbli opåverkade av planförslaget.

Naturreseptatet vid Lonnhyttan/Lunnedet kommer att påverkas av den utveckling som föreslås i form av bostadsbyggande, kollektivtrafik, service och annan infrastruktur inom ramen för landsbygdsutveckling och LIS-områden runt sjön Lonnen.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget innebära stora negativa konsekvenser för naturmiljön; särskilt med hänsyn till påverkan på områden med höga naturvärden, ekologisk kontinuitet och biologisk mångfald. Det är förhållandevis omfattande exploatering som förväntas framöver. Denna risk kan även påverka möjligheterna att nå Sveriges miljö kvalitetsmål och de globala hållbarhetsmålen (se kapitel 9).

6.2 Kulturmiljö

Översiktsplanens ställningstaganden

Planförslaget innehåller ställningstaganden om skydd av kulturmiljön och ett utökat arbete med att kartlägga kommunens kulturmiljövärden men förespråkar också relativt omfattande utbyggnad av bostäder eller verksamhetsområden inom eller i närheten av känsliga kulturmiljöer.

- Kommunen har som ambition att skydda höga värden för naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv, samt viktiga ekosystemtjänster och undvika eller minimera negativ påverkan.
- Kulturhistoriska värden samt värdefulla kulturmiljöer som tidstypiska hus ska bevaras och utvecklas.
- Ny bebyggelse bör anpassas för att harmonisera med kulturmiljön. Både i stadskärnan, i tätorten samt på landsbygden.
- Kommunen vill identifiera och skydda värdefulla kulturmiljöer genom att ta fram ett kulturmiljöprogram/kulturmiljöstrategi (ett kulturmiljöprogram togs fram för tätorten Karlskoga 2024).

- Kulturmiljöprogrammet ska ge vägledning för hur kulturvärden och kvaliteter ska värnas vid utveckling av särskilt värdefulla kulturmiljöer.
- Vid utveckling i känsliga kulturmiljöer avser kommunen att utforma planbestämmelser så att värdefulla kulturmiljövärden inte går förlorade.
- Karlskoga vill verka för att tillgängliggöra kommunens kulturmiljöer.

Förutsättningar

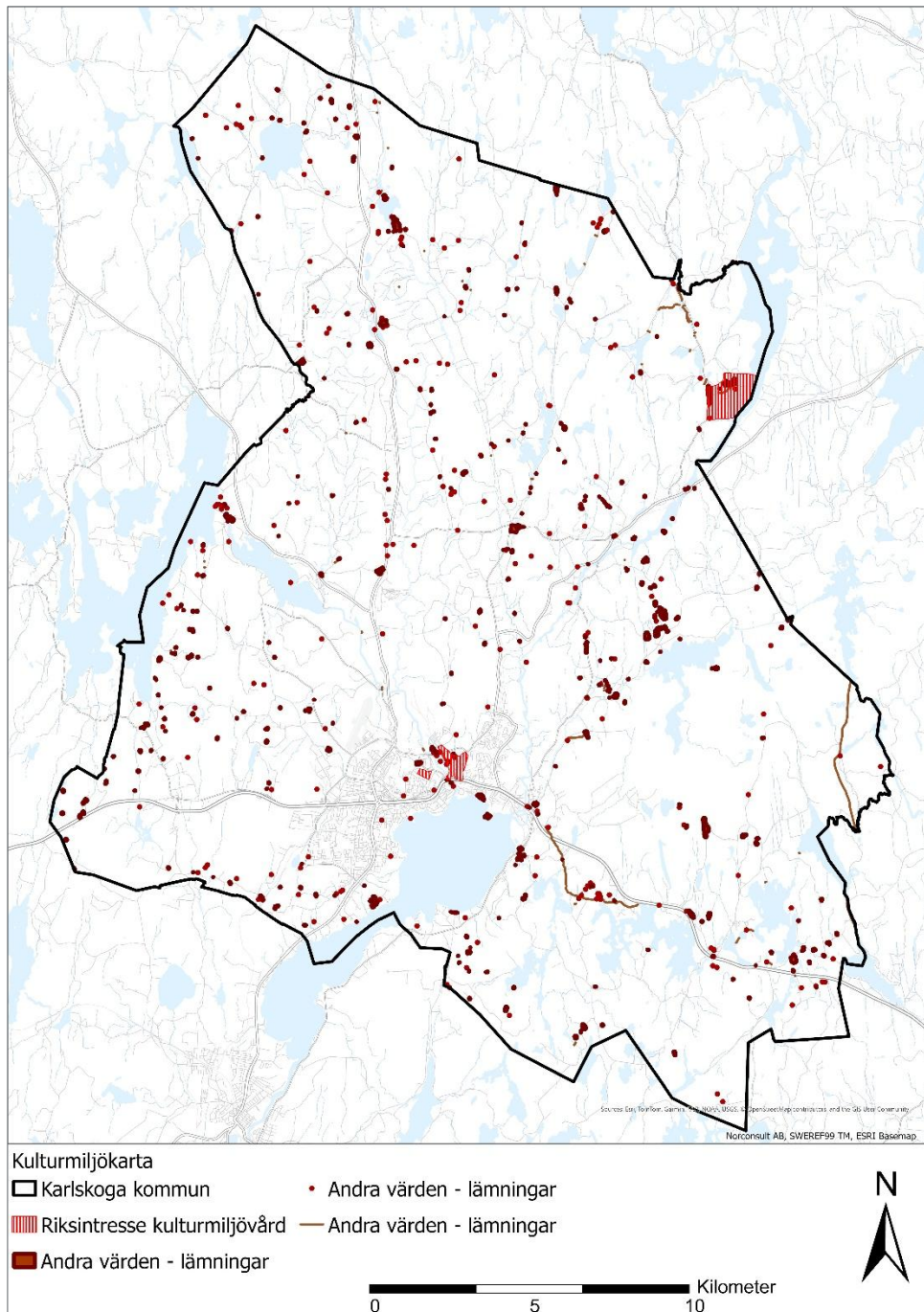
I Karlskoga kommun finns en mångfald av miljöer med kulturhistoriska värden i form av landskaps- eller bebyggelseområden, enskilda byggnader och fornlämningar. Dessa återspeglar Karlskogas historia som till stor del är knuten till bergshantering och de järnbruk som anlades i området från 1600-talet och som under 1800-talet kom att utvecklas till landets största industri för kanottillverkning. Flera skyddade kulturmiljöer återspeglar också perioden under första delen av 1900-talet då försvarsindustrin kom att växa samtidigt som Karlskoga blev en egen stad. Då togs en stadsplan fram för det nya moderna Karlskoga med bland annat utökade områden för industrin och för arbetar- och tjänstemannabostäder kopplade till denna.

Inom kommunen finns tre riksintressen för kulturmiljövård med skydd i miljöbalken: *Karlsdal* [T30], en välbevarad järnbruksmiljö från 1800-talet; *Karlskoga, Norra Bohult - Carls Åby* [T29], ett bostadsområde med enhetliga tjänstemannavillor präglade av 1930- och 40-talets arkitekturideal samt Karlskoga stadsdelen *Bofors - Björkborn* [T28], bostadsområden med grupper av enhetliga arbetarbostäder i anslutning till Bofors industrier.

Inom Karlskoga kommun finns även mer än 200 kända fasta fornlämningar som är skyddade av kulturmiljölagen. Därtill finns inom kommunen mer än 300 kända övriga kulturhistoriska lämningar samt ytterligare en stor mängd registrerade möjliga fornlämningar, där lämningen är känd men en antikvarisk bedömning ännu inte är gjord. Inom Karlskoga kommun rör det sig framför allt om lämningar av bergsbruket och lämningar av boplatser och torpbebyggelse.

Inom kommunen finns tre byggnadsminnen som omfattas av särskilda skyddsbestämmelser: Granbergsdals hytta, den enda bevarade hyttanläggningen i Karlskogabygden; Karlskoga stadshus som uppfördes under 1930-talet i samband med Karlskogas nya stadsplan, samt Villingsbergs herrgård, en bruksherrgård med byggnader från 1700- och 1800-talen. Ett av byggnadsminnena, Villingsbergs herrgård, är statligt byggnadsminne.

Det finns ett kulturmiljöprogram som omfattar tätorten Karlskoga från år 2024 (Karlskoga kommun, 2024). I kulturmiljöprogrammet beskrivs och värderas nio sammanhängande kulturmiljöområden inom tätorten: Björkborn, Nobelparken, Backa, Knektåsen, Malmgårdarna 1–50, Malmhagen, Lötgärdet 1–98, Tåppan; Katten 9–14; Lammet 1–3 & Killingen 1–5 samt Bofors industriområde. Vidare listas i kulturmiljöprogrammet ett stort antal enskilda byggnader inom 19 ytterligare områden i tätorten, vilka bedöms ha kulturhistoriskt värde, högt kulturhistoriskt värde eller mycket högt kulturhistoriskt värde. Motsvarande fördjupat och uppdaterat kulturmiljöunderlag saknas för kommunen utanför tätorten.

Figur 5. Rikssintressen för kulturmiljö och fornlämningar i Karlskoga kommun.

Planförslagets konsekvenser

I översiktsplanen uttrycks ställningstagande att kommunen bör identifiera och skydda kulturmiljöer genom att ta fram ett kulturmiljöprogram/kulturmiljöstrategi. Ett kulturmiljöprogram för tätorten finns sedan 2024 men det bedöms som positivt om ambitionen finns att ta fram ett motsvarande kulturmiljöprogram för hela kommunen. Vidare anges att kulturmiljöprogrammet ska ge vägledning för hur kulturvärden och kvaliteter

ska värnas, vilket är positivt. Ett kompletterande ställningstagande i översiktsplanen anger samtidigt att kulturmiljövärdena ska bevaras, omskapas, utvecklas och levandegöras vilket även bedöms kunna medföra viss risk för negativ påverkan. Vidare uttrycks att ny bebyggelse bör anpassas för att harmonisera med kulturmiljön både i stadskärnan, i tätorten och på landsbygden samt att planbestämmelser bör utformas vid utveckling i känsliga kulturmiljöer så att värdefulla kulturmiljövärden inte går förlorade vilket bedöms som positivt.

I översiktsplanen uttrycks att utpekade riksintresse för kulturmiljövården bör skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön. Samtidigt planeras en ny stadsdel (Hägnan) med hög exploateringsgrad inom obebyggda delar av ett riksintresse för kulturmiljövården - Karlskoga, stadsdelen Bofors – Björkborn. Detta bedöms påverka flera av riksintressets uttryck med risk för påtaglig skada på riksintresset som följd.

I Björkborn planeras också utökad verksamhet vid kraftvärmeverket söderut, vilket håller sig utanför riksintresset men berör område som i kulturmiljöprogrammet lyfts för sin sammanhållna struktur och har ett mycket högt kulturhistoriskt värde. Den planerade verksamheten riskerar att skada områdets mycket höga kulturhistoriska värden.

Planförslaget förespråkar en omfattande utveckling av mångfunktionell karaktär inom den centrala stadskärnan där byggnadsminnet Karlskoga stadshus med flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer är belägna. Ställningstaganden anger att den nya bebyggelsen kan avvika från den äldre men ska förhålla sig till denna för att skapa positiva upplevelser av nytillskott. Det arkitektoniska uttrycket ska tillåtas variera från den befintliga skalan till en kontrast mot denna i form, material, höjd och kulör. Detta ger stort tolkningsutrymme som kan leda till att de kulturhistoriska värdena påverkas i någon omfattning. I och med planens intention att skydda stadsmiljöns kulturmiljöer bedöms den negativa påverkan bli något mindre.

I planförslaget föreslås att nybyggnation i och runt Granbergsdals hyttområde kan ske efter enskild lovprövning och utan detaljplaneläggning. Granbergsdals hytta är skyddad enligt kulturmiljölagen både som byggnadsminne och fornlämning och det bedöms finnas risk för att ett bristande helhetsperspektiv kan leda till otillräcklig hänsyn tas till kulturmiljön i området om nybyggnation tillåts utan föregående detaljplaneläggning. Att översiktsplanen föreslår bebyggelse utan detaljplaneläggning i Granbergsdal samtidig som den uttrycker ställningstagandet att planbestämmelser ska utformas vid bebyggelse i känsliga kulturmiljöer så att kulturmiljövärden inte går förlorade, upplevs som motstridigt. Även i andra orter som är prioriterat för landsbygdsutveckling finns både utpekade värden samt potentiella ännu ej identifierade värden. I Lonnhyttan finns fornlämningsområde med hyttlämningar. I Villingsberg finns, förutom herrgården som är skyddat som byggnadsminne, möjliga fornlämningar kopplade till bruksmiljön. För samtliga platser där landsbygdsutveckling med nybyggnation utan detaljplaneläggning föreslås finns risk att kulturhistoriska värden försvinner innan de hinner identifieras, till följd av bristande kunskapsunderlag om kulturmiljöer i kommunen utanför tätorten.

Anläggandet av Nobelbanan samt eventuell sträckning av väg E18 genom södra Kilsbergen och över sjön Möckeln medför risk att möjliga avläsbara kulturhistoriska samband i landskapet försvinner. Barriäreffekter medför också risk för nedlagt jordbruk inom närområdet, vilket kan påverka landskapets kulturmiljövärden genom förändrad karaktär. Området där Nobelbanan planeras och där ett nytt bostadsområde Storängen invid stationsläget planeras saknas idag utpekade kulturhistoriska värden med undantag för enstaka fornlämningar. Men till följd av bristande uppdaterat kunskapsunderlag om kulturmiljöer i kommunen utanför tätorten finns risk att kulturhistoriska värden försvinner innan de hinner identifieras.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget medföra risk för **stora negativa konsekvenser för kulturmiljön**, särskilt i relation till att bebyggelse planeras inom riksintresse för kulturmiljövården samt utökad industriell verksamhet inom Björkborn-området som inom kulturmiljöprogrammet beskrivs ha mycket höga kulturhistoriska värden. Att uppdaterat kunskapsunderlag saknas om kulturmiljövärden utanför tätorten

medför en förhöjd risk för negativa effekter på kulturmiljön vid de planerade bebyggelse- och verksamhetsområdena. I det fall ett uppdaterat kulturmiljöprogram för hela kommunen tas fram som underlag inför fortsatt planering finns möjlighet att minska de negativa konsekvenserna.

6.3 Landskapsupplevelse

Översiktsplanens ställningstaganden

- Planförslaget lyfter fram vikten av att bevara och utveckla landskapsbilden som en del av kommunens långsiktiga planering.
- Exploatering på landsbygden ska alltid ta hänsyn till bebyggelsens omgivande landskapsförutsättningar.
- Nya byggnader behöver inte efterlikna de befintliga men ny bebyggelse ska förhålla sig till den äldre.
- Vid skapande av dagvattendammar, fördröjningsmagasin eller andra dagvattenanläggningar bör dessa vara multifunktionella och genomföras med lösningar som är estetiskt tilltalande landskapselement.
- Vindkraftverk tillåts påverka landskapsbilden, men vissa områden kan bedömas olämpliga.
- Solpaneler bör tillåtas även i homogena bebyggelsemiljöer, dock med restriktivitet i kulturhistoriska särskilda värdefulla miljöer.

Förutsättningar

Karlskoga kommun präglas av ett varierat och karaktärsfullt landskap som utgör en viktig resurs för både naturvärden och människors upplevelse av miljön. Landskapet består av skogsdominerade höjder, sjöar, våtmarker, öppna jordbruksmarker och kulturmiljöer, vilket skapar en mosaik av visuella och upplevelsemässiga kvaliteter (Karlskoga kommun, 2024).

Särskilt framträdande är sjön Möckeln och dess omgivningar, som erbjuder vidsträckta vattenwyer och rekreativa möjligheter. Skogsområden, inklusive flera naturreservat och Natura 2000-områden, bidrar till en känsla av orördhet och stillhet, medan det öppna kulturlandskapet med äldre bebyggelse ger historisk kontinuitet och identitet.

Landskapsbilden har strategisk betydelse för boendemiljö, friluftsliv, turism och lokal attraktionskraft. I översiktsplanen lyfts behovet av att bevara och förstärka landskapskaraktären, särskilt i områden med höga natur- och kulturvärden samt i övergångszoner mellan tätort och landsbygd.

Planförslagets konsekvenser

Landskapsbilden i stadskärnan, som idag är präglad av mindre hänsynsfull ombyggnad under främst 1970-talet, kan påverkas positivt av planerad utveckling av mångfunktionell bebyggelse enligt givna ställningstaganden.

Enligt planförslaget ska komplettering av bebyggelse på landsbygden alltid göras med hänsyn till den befintliga bebyggelsens karaktär och omgivande landskap vilka bedöms ge positiva effekter. Ambitionen att värna och utveckla parker och grönområden i staden kan lokalt få positiva effekter på upplevelsen av stadsbilden vilket bidrar till positiva konsekvenser avseende ökad trivsel och attraktivitet samt en ökad användning av offentliga rum.

Anläggande av Nobelbanan och flytt av E18, till i planförslaget angivet läge över Möckeln och genom orörda naturområden inom bland annat Kilsbergen, innebär på längre sikt en mycket kraftig ändring av landskapsvyerna från många platser. Även tillkommande bostadsområden utmed planerad järnväg på idag oexploaterad mark på båda sidor av Möckeln, kommer lokalt att få stor påverkan på landskapsbilden.

Då bebyggelse på landsbygden främst kommer att hanteras genom enskild lovprövning vartefter ansökningar om bygglov inkommer bedöms det finnas risk att hänsynen till bygdens karaktär i enskilda fall kan bli mindre god och på sikt även mindre väl sammanhållen.

Tillkomsten av flera större industri- och verksamhetsområden på idag oexploaterad mark ger lokalt stor påverkan på landskapsbilden. Det gäller bland annat utmed E18 såväl väster som öster om staden. Även utbyggnaden av Björkborns industriområde ger en betydande lokal påverkan av landskapsbilden. Med hänsyn till områdets anknytning till tillverkningsindustrin bedöms dock upplevelsen av denna påverkan bli begränsad.

Sammanfattningsvis bedöms planförslaget medföra en risk för **stora negativa konsekvenser** för landskapsbilden. Det baseras framförallt på Nobelbanan och Möckelnleden på bro över Möckeln samt genom omgivande landskap. I kombination med flera nya större verksamhetsområden och bostadsområden på idag oexploaterad mark, finns en tydlig risk att landskapsbilden påverkas kraftigt och att viktiga landskapsvyer förändras i grunden. Även om vissa delar av planförslaget, såsom utveckling av grönområden och hänsyn till befintlig bebyggelse kan ge positiva effekter lokalt, kvarstår osäkerheter kring hur helheten kommer att gestalta sig.

6.4 Yt- och grundvatten

Översiktsplanens ställningstaganden

Planförslaget har flera ambitiösa ställningstaganden för att stärka vattenmiljöernas kvalitet och funktion. Ett övergripande mål är att förbättra statusklassningen för sjöar och vattendrag genom att genomföra åtgärder som möjliggör att miljökvalitetsnormerna (MKN) uppnås. För att säkerställa detta planeras även mätningar och uppföljning för att verifiera effekterna av genomförda insatser.

- Kommunen ska aktivt följa de åtgärder som anges i det regionala vattenförvaltningsprogrammet.
- Kommunen vill ta fram en vattenplan för att skydda ekologiskt känsliga och värdefulla vatten- och strandområden.
- Dagvattenhanteringen är ett prioriterat område, där kommunen förespråkar lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) och öppen dagvattenhantering. Ett tydligt ställningstagande är att dagvatten ska renas innan det släpps ut i recipienter, vilket bidrar till att minska belastningen på vattenmiljöerna.
- Verksamheter inom tillrinningsområden till dricksvattentäkter ska omfattas av strikta villkor för att skydda vattenkvaliteten.
- Dagvattenanläggningar bör utformas så att de bidrar till biologisk mångfald och har ett estetiskt värde.

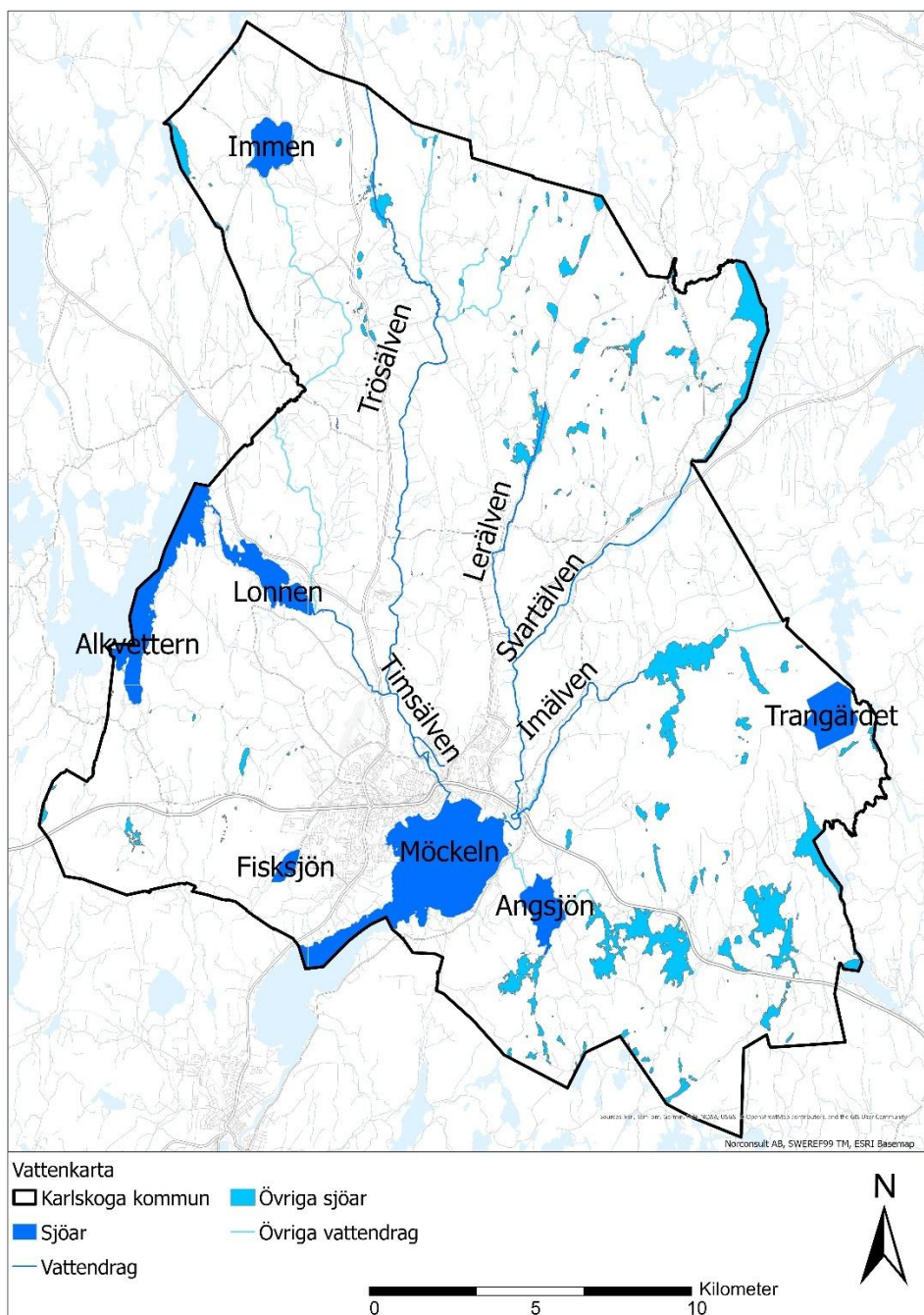
Förutsättningar

Med över 100 sjöar och vattendrag är vatten ett framträdande inslag i Karlskogas landskap och en viktig del av kommunens planering. Klimatförändringar medför allt oftare extrema väderhändelser och variationer i vattentillgång, vilket gör vattenfrågor mer centrala än någonsin.

De tre största vattenresurserna är Möckeln, Timsälven och Svartälven. Möckeln är kommunens största sjö (18 km²) med måttlig ekologisk och god kemisk status, förutom vissa ämnen som överskrider gränsvärden nationellt. Sjön är viktig för biologisk mångfald, friluftsliv och bad. Timsälven (8,7 km) rinner från Lonnen till Möckeln och har otillfredsställande ekologisk och kemisk status. Den passerar jordbruks- och industrimark, vilket gör den känslig för föroreningar. Svartälven (15,8 km) har liknande status och rinner genom skogs- och tätortsområden, med påverkan från sågverksområde och fiskodling. Även Fisksjön, Lonnen, Immen och

Agnsjön är identifierade som värdefulla vattenmiljöer (Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna, & Havs- och vattenmyndigheten, 2025).

Kommunens befintliga vattentäkter omfattar grundvatten från Gälleråsen, som tillsammans med råvatten från Timsälven – efter infiltrering vid Gälleråsen – bidrar till dricksvattenförsörjningen. Sjön Lonnen, belägen i den västra delen av kommunen, fungerar som ytvattentäkt med utlopp till Timsälven. Kommunen saknar dock i dagsläget en reservvattentäkt, vilket utgör en sårbarhet i vattenförsörjningen.

Figur 6 Sjöar och vattendrag i Karlskoga kommun.

Planförslaget konsekvenser

Planförslaget uttrycker höga ambitioner avseende åtgärder för att uppnå gällande MKN för vatten. Mer konkreta ställningstaganden om hur detta ska ske saknas dock vilket gör det svårt att bedöma hur realistiska målen är. Detta kan även ge ett relativt stort tolkningsutrymme i kommande planering och lovprövning vilket kan innebära risk för otillräckliga åtgärder i enskilda fall. En viss risk för otillåten statusförsämring kan kvarstå på grund av relativt omfattande nybyggnadsområden som ger ökade dagvattenflöden. Även ambitionen att påtagligt öka nyttjandet av Möckeln för friluftsliv (gästhamnar, båtplatser, bryggor, badliv och fiske) riskerar att ge ökad näringspåverkan och störning på växt- och djurliv.

Kommunen har uttryckt en ambition att restaurera, skydda och nyskapa våtmarker. Dessa våtmarker fyller viktiga funktioner för både vattenrening och fördröjning av dagvattenflöden, vilket bidrar till ökad resiliens mot översvämningar och förbättrad vattenkvalitet och innebär en positiv konsekvens för både biologisk mångfald och reglerande ekosystemtjänster.

Planförslaget ställningstagande för att skydda dricksvattentäkternas tillrinningsområden från förorenande verksamheter är positivt. Sådana verksamheter ska inte tillåtas utan att omfattande villkor ställs, i syfte att säkerställa långsiktig vattenkvalitet och trygg dricksvattenförsörjning.

Sammantaget bedöms påverkan kunna hanteras genom tydliga skyddsåtgärder, tekniska lösningar och strategisk lokalisering av verksamheter. Den sammanvägda bedömningen blir att planförslaget innebär **inga till obetydliga påverkan på yt- och grundvatten**.

6.5 Klimatpåverkan och klimatanpassning

Översiktsplanens ställningstaganden

Planförslaget är förhållandevis övergripande med avseende till klimatfrågor, dock läggs stort fokus kring risker som tillkommer vid ökat skyfall.

- Kommunen är mån om industriverksamheterna och avser att möjliggöra för fortsatt utveckling av nya verksamheter. Möjligheterna till etablering av solpanelsparker ska utredas på flera platser.
- Risker för översvämning, erosion, ras och skred ska minimeras. Särskilt sårbara områden undantas från byggnation. Översvämningsytor, skyfallsstråk och grönområden ska planeras in. Ras- och skredområden ska sparas som buffertzoner.
- Framtidens centrum ska uppgraderas med mer grönska, exempelvis träd, buskage, gröna tak, pocketparks eller en ny stadspark.
- Kommunen ska verka för ett miljö- och klimatneutralt transportsystem, både självständigt och i samverkan med andra aktörer.
- Användningen av fossilbaserad energi bör i de kommunalt påverkbara energisystemen minska och på sikt avvecklas.
- Kommunen bedömer uppförande av vindkraftverk från fall till fall, men accepterar att de kan påverka landskapsbilden om nyttan väger tyngre.

Förutsättningar

Karlskoga kommun står, liksom många andra kommuner, inför utmaningar i samband med framtida klimatförändringar. Kommunen har många sjöar och vattendrag, vilket gör kommunen känslig för ökade skyfall och översvämningar, men även till viss del skred och erosion, som konsekvens av ett förändrat klimat.

I dag är Karlskoga belastat av genomfartstrafik, främst på E18 i öst/västlig riktning och på länsväg 205 (Laxå-Hällefors) i nord/sydlig riktning, men även på länsväg 237 och 243. Vägarna trafikeras av tung trafik och biltrafik vilket bidrar till luftföroreningar och utsläpp av växthusgaser.

Karlskoga kommun har en stark industriverksamhet som har satt sin prägel både lokalt och nationellt. Stora delar av den verksamhet som hittas i Karlskoga har koppling till totalförsvaret. Kommunen är i dagsläget förhållandevis långt ifrån att vara klimatneutrala, främst i förhållande till den stora mängd energi som verksamheter och industri kräver, men även genom de transporter som ännu inte har möjligheter till att gå över på el.

Kommunen är en del av Miljöbyggnad – Sweden Green Building Council (SGBC), där ambitionen är att utveckla och möjliggöra för hållbar och klimatsmart exploatering och samhällsplanering. Således tillämpar kommunen klimatarbetet vid planarbeten, främst genom att beakta ökade skyfall och översvämningar, men även till viss del skred och erosion.

Karlskoga tätort har ett ledningsnät för dagvatten som omfattar cirka 40 mil, varav hälften utgörs av separata dagvattenledningar. Resterande del består av kombinerade ledningar, vilka successivt ersätts med separata dag- och spillvattenledningar. Kommunen har god tillgång till grönområden, vilket bidrar till naturlig avrinning och minskar risken för översvämningar.

Planförslagens konsekvenser

Planförslaget omfattar merparten av den närmaste 15-årsperioden och är därför avgörande för hur Karlskoga kommun förhåller sig till den globala uppvärmningen och klimatrelaterade frågor. Klimatfrågan ges relativt litet utrymme i planen. Mer konkreta ställningstaganden om hur kommunen ska minska sina utsläpp i linje med Parisavtalet saknas samtidigt som behovet av stora utsläppsminskningar i närtid är mycket stort. Ingen lokal koldioxidbudget har tagits fram för kommunen och planförslaget adresserar inte frågan om när och hur nettonollutsläpp ska nås och hur kommunen ska bidra till den nationella måluppfyllelsen om detta.

Karlskoga kommun har som ambition att verka för ett miljö- och klimatneutralt transportsystem, genom att främja överflyttning av tunga transporter från väg till järnväg, öka kollektivtrafikens andel av persontrafiken och förbättra för fotgängare och cyklister. Men samtidigt planeras stora infrastrukturprojekt som kan ge motsatt effekt. Framförallt ny sträckning av E18 och nya vägar i det övergripande vägnätet staden. För att kunna nå en klimatneutralitet, krävs stora överflyttningar från lastbil och bil till tåg, buss och cykel. Tillkomst av nya vägar motverkar en sådan omställning och riskerar istället att ge ökad (inducerad) trafik. Nobelbanan bedöms på lång sikt bidra till ökad andel kollektivtrafik och kanske även godstransporter, men den kan inte ensam stå för den överflyttning av transporter som krävs. Initialt medför all byggnation av infrastruktur, nettoutsläpp till följd av skogsavverkning, materialåtgång och utsläpp i byggskedet.

Kommunens ambition att ta höjd för ökade nederbördsmängder och skyfall stärker den långsiktiga klimatanpassningen. Genom att successivt ersätta kombinerade ledningar med separata dag- och spillvattenledningar minskar risken för översvämningar och bakflöden vid extremväder. Reningsåtgärder innan utsläpp till recipienter, samt anpassning av LOD-dammar för att hantera olyckor och utsläpp, bidrar till att skydda vattenmiljöer. Detta minskar risken för spridning av föroreningar vid incidenter och kan förbättra vattenkvaliteten i sjöar och vattendrag. Öppna dagvattenlösningar som LOD-dammar och vattenspeglar kan kombineras med rekreativa miljöer, vilket skapar attraktiva stadsrum samtidigt som de bidrar till fördröjning och rening av dagvatten. Detta stärker både ekologiska och sociala värden. Ambitionen att möjliggöra användning av insamlat dagvatten och sjövattnet för bevattning och dammbindning bidrar till ökad motståndskraft (resiliens) vid torka och minskar belastningen på dricksvattensystemet. Utan en långsiktig plan för dagvattenhantering finns dock risk att åtgärder blir fragmenterade. Kommunens delade ansvar med VA-huvudmannen kräver tydliga processer och samordning, särskilt vid gränsöverskridande vattenflöden.

Det är avgörande att identifiera och säkerställa ytor för dagvattenfördröjning och uppsamling vid skyfall. Förtätning av befintliga stadsdelar kräver noggrann planering för att undvika att dagvattensituationen försämras. Om dagvattenflöden inte hanteras korrekt kan det leda till översvämningsproblem och skador på fastigheter.

Betydande arealer skog, som fungerar som kolsänkor¹, föreslås för annan markanvändning som i stället bidrar till ökade utsläpp. Avverkning av större skogsarealer kan försämra kommunens förmåga att hantera klimatförändringar. Skogen bidrar till att reglera dagvattenflöden, minska risken för översvämningar, erosion och lagra koldioxid. Minskad skogsareal innebär därmed både ökad klimatpåverkan och minskad klimatanpassningskapacitet, särskilt vid skyfall och extremväder.

Kommunen ställer sig positiva till förnybara energier i form av sol och i viss mån även vind. De följer också utvecklingen av SMR-tekniken för kärnenergi. Trots detta bedöms planförslaget inte främja en förnyelsebar eller fossilfri energiförsörjning i den omfattning som krävs för att möjliggöra en industriell och samhällelig omställning.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra **stora negativa konsekvenser** avseende klimatpåverkan och klimatanpassning. Det baseras främst på att planen saknar tydliga ställningstaganden om hur utsläpp ska minska, risk för ökad trafik med anledning av nya vägar, risk för fragmenterade åtgärder i dagvattensystemet och att betydande arealer skog tas i anspråk för annan användning.

6.6 Risk och säkerhet

Översiktsplanens ställningstaganden

- Risker för översvämning, erosion, ras och skred ska minimeras. Särskilt sårbara områden undantas från byggnation. Översvämningssytor, skyfallsstråk och grönområden ska planeras in. Ras- och skredområden ska sparas som buffertzoner.
- Låglanta och riskutsatta områden med befintlig bebyggelse ska identifieras. Kommunen vill ta fram strategier för åtgärder vid skyfall, snösmältning och översvämningar.
- Samhällsviktiga verksamheter ska placeras i områden med mycket låg översvämningssrisk. Om placering sker inom riskområden ska skyddsåtgärder vidtas, inklusive säkerställande av framkomlighet för räddningstjänst.
- Geotekniska förhållanden ska utredas vid exploatering i riskområden. Bostadsbyggnation i radonutsatta områden bör undvikas. Risk för nya föroreningar ska minimeras.
- Kommunen vill genomföra en övergripande kartering av förorenade platser och upprätta en prioriteringsordning för efterbehandling.
- Farliga transporter bör styras till lämpliga trafikleder för att minska risker för människor och miljö.

Förutsättningar

Karlskoga är en kommun med ett starkt industri- och verksamhetsliv. Den militära förankring som präglar kommunen är en stor bidragande faktor till att riskklassade verksamheter samlats i Karlskoga. Med sådana verksamheter kommer även risker som måste tas i beaktning för att säkra kommunens miljö och invånares hälsa. I Karlskoga finns 26 verksamheter som bedriver miljöfarlig verksamhet enligt tillståndsplikt A- och B. Det finns även sju verksamheter som omfattas av sevesolagen. Sevesoverksamheter hanterar större mängder farliga ämnen, och sex av dem kräver skyddszonsområde.

¹ En kolsänka är ett område som tar upp mer koldioxid än det släpper ut. Exempel på kolsänkor är skogar, hav och våtmarker.

Förorenad mark utgör en betydande risk för både människors hälsa och miljön, särskilt vid ny bebyggelse eller verksamhetsetablering. I Karlskoga finns över 370 identifierade förorenade områden, varav flera är högt prioriterade enligt riskklassificering. Föroreningarna härrör från historiska industrier och verksamheter, och påverkar även vattenmiljöer som Möckeln.

Länsstyrelsen och kommunen har kartlagt områden som befaras vara förorenade till följd av industriverksamhet. Det finns idag totalt 372 identifierade områden/objekt varav fyra är klassificerade inom riskklass 1 och 26 inom riskklass 2 (LSt EBH-kartan 2025). Identifierade föroreningar kommer från järn- och stålframställning, kemtvätsrester, plantskolerester samt avfall och rester av krut- och sprängämnen. Sjön Möckeln är påverkad av föroreningar. Flertalet undersökningar visar att sedimenten är förorenade av bland annat tungmetaller, kvicksilver, PCB och PAH. Karlskoga har även tre större grustäkter, två större bergtäkter samt några mindre täkter för grus, matjord och torv. Samtliga täkter klassas som miljöfarlig verksamhet.

I Karlskoga kommun finns fyra områden med hög risk för radon; öster om Karlskoga tätort, norr om sjön Älgsimmet, mellan sjöarna Grytingen och Immen samt söder om gränsen till Hällefors kommun. I närområdet till rullstensåsen Rävåsen finns även markradon.

Markstabiliteten är förhållandevis god i kommunen där grunden består av lera och silt, dock utpekas områden i anslutning till kommunens större vattendrag, exempelvis Svartälvens och Lerälvens dalgångar, ravinlandskapen längs Trösälven, samt marken längs Timsälvens nedrelopp och Möcklens strandbrink, där erosions- och skredrisk antyder instabilitet. Risken för översvämningar till följd av skyfall har generellt ökat för samtliga vattendrag, men även i takt med den urbanisering och samhällsförtätning som pågått i Karlskoga kommun. En dynamisk ytavrinningsberäkning av Karlskoga tätort har genomförts för att kartlägga möjliga riskområden (Karlskoga kommun, 2025). Riskområdena för översvämning vid kraftig nederbörd var Svartälven, cirkulationsplatsen mellan E18 och riksväg 205 samt ett område sydväst om Karlberg.

Planförslagets konsekvenser

Kommunens ambition att växa med fler bostäder, verksamheter och infrastruktur medför en ökad risk för föroreningar i berörda områden. För att motverka negativa effekter krävs tidiga utredningar, noggrann kartering och prioriterade insatser för efterbehandling. Genom krav på sanering och återställning samt god planering som förebygger nya föroreningar kan riskerna hanteras på ett effektivt sätt. Sammantaget bedöms konsekvenserna som hanterbara men potentiellt negativa, om inte åtgärder vidtas i ett tidigt skede av planeringen.

Planförslaget identifierar de främsta riskerna för människors hälsa och säkerhet. Den samlade bedömningen är att riktlinjerna i planen är tillräckliga för att undvika negativa konsekvenser jämfört med dagens situation.

Konsekvenserna bedöms som obetydliga men kan bli negativa om åtgärder uteblir. Avsaknad av mer tydliga ställningstaganden om hur riskerna för miljöfarliga anläggningar och farligt gods ska beaktas i kommande planläggning, lovprövning och byggnation kombinerat med den relativt omfattande utveckling som förespråkas i kommunen gör dock bedömningen påtagligt osäker.

6.7 Hushållning med mark och vatten

Planförslagets påverkan på hushållning med mark, vatten och den fysiska miljön bedöms utifrån förändringar i markanvändning, påverkan på vattenresurser, landskapsbild, tekniska system och ekologiska samband. En god hushållning med den fysiska miljön innebär att resurser används effektivt och långsiktigt hållbart, med hänsyn till både miljömässiga och sociala värden.

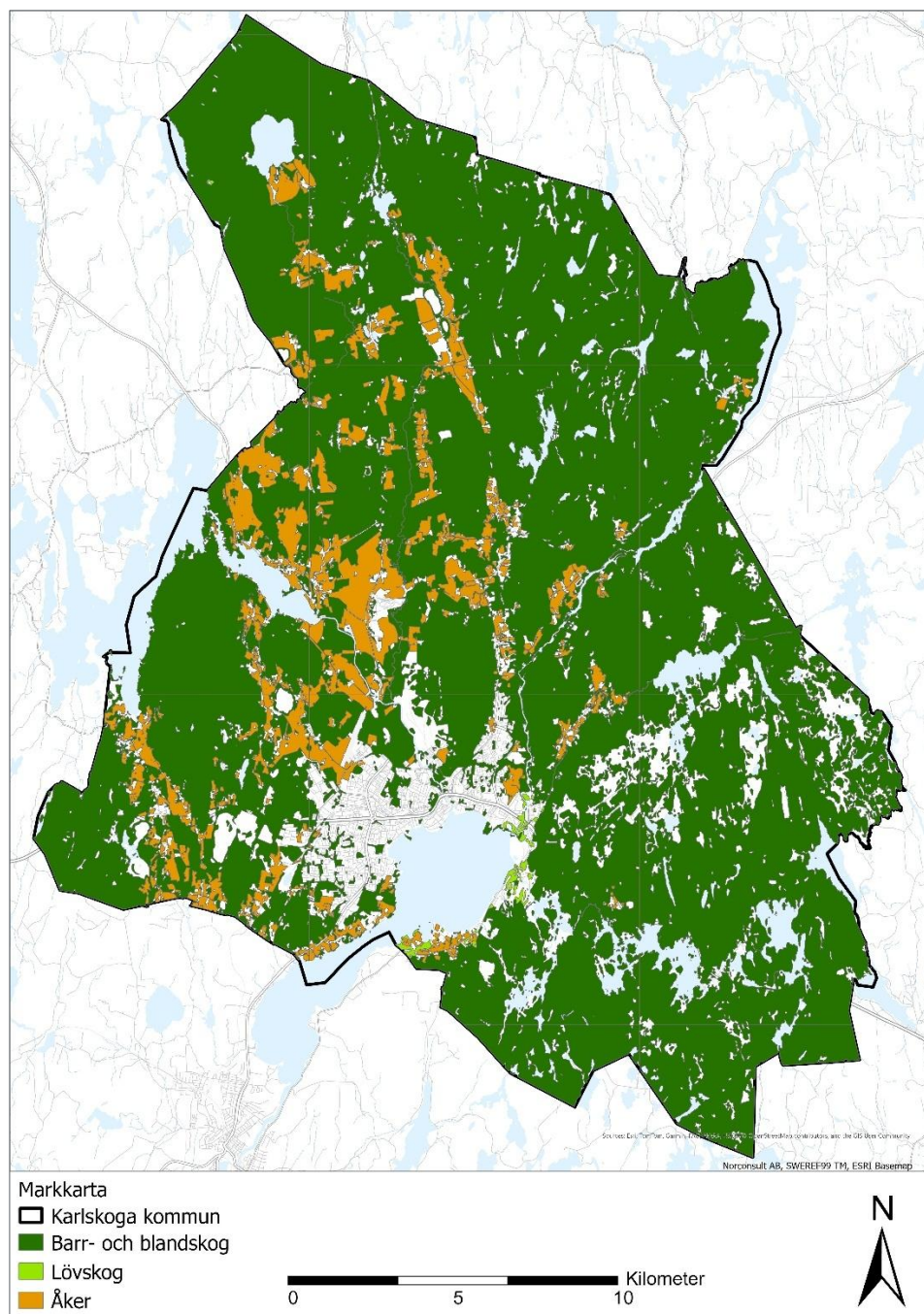
Översiktsplanens ställningstaganden

- Kommunen strävar efter att hushålla med mark- och vattenresurser genom att prioritera förtätning och effektiv markanvändning samt att beakta långsiktig markförändring.
- Skogsområden ska i första hand förvaltas för att främja rekreation, friluftsliv, kulturmiljöer och biologisk mångfald, vilket innebär att ekonomisk avkastning inte är det primära målet.
- Kommunen strävar efter ett långsiktigt hållbart brukande av skogen, där stor variation av naturtyper och livsmiljöer eftersträvas även i brukade områden, för att vara ett föredöme i hållbar förvaltning.
- Bebyggelse eller anläggningar bör utformas så att exploateringen av jordbruksmarken minimeras och på ett sätt som innebär en så begränsad inverkan som möjligt för jordbruket.
- Sammanhängande jordbruksmark bör i största möjliga mån skyddas från exploatering, men viss jordbruksmark nära Storängens stationsläge och tätorten kan ändå komma att tas i anspråk.
- Karlskoga kommun bör i dialog med jordbrukare och markägare verka för att öka andelen ängs- och betesmarker inom kommunen.

Förutsättningar

Karlskoga är en kommun med stora skogsområden med främst gran och tallskog, men även inslag av lövskog (Figur 7). Att värna om skogsområden inom en kommun är avgörande för att bevara den biologiska mångfalden och ge livsutrymme åt många arter. Dessa gröna miljöer erbjuder invånarna lättillgängliga platser för naturupplevelser, motion och återhämtning, vilket har stor betydelse för folkhälsan. Skogen fungerar också som en naturlig buffert mot klimatförändringar genom att dämpa extremväder, reglera temperaturer och minska risken för översvämningar. Närheten till natur kan också bidra till ökad attraktivitet för boende och möjligheter till naturbaserad turism.

Inslag av jordbruksmark finns främst i de västra delarna av kommunen. Det finns cirka 4 300 hektar jordbruksmark, motsvarande 8,5 procent av kommunens totala areal. Till jordbruksmark räknas åkermark samt ängs- och hagmark. Odlingsbar mark är en begränsad resurs som kan ge livsmedel, energi eller foder och bidrar därmed till en rad försörjande ekosystemtjänster och får ökad betydelse i kristider (Jordbruksverket, 2021), (Jordbruksverket, 2025). I Sverige minskar arealen jordbruksmark succesivt varje år.

Figur 7. Skogs- och jordbruksmark i Karlskoga kommun.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget innebär en betydande påverkan på skogsområden, särskilt i relation till riksintresseområdet för Södra Kilsbergen. Etableringen av järnväg och Möckelnleden kommer att fragmentera större sammanhängande skogsområden, vilket försämrar ekologiska samband och friluftslivets kvalitet. Det orsakar

även buller och ger en visuell påverkan, vilket minskar områdets rekreativa värden. Områden med närhet till vattenmiljöer (Timsälven, Smalkanal, Möckeln), kan ha ytterligare ekologiska konsekvenser.

Flera föreslagna bostadsområden (Hägnan, Västeräng, Högåsen, Östervik och Lerängen) ligger på eller nära skogsmark, vilket innebär att exploateringen riskerar att minska tillgången till tätortsnära natur. Även om kompensationsåtgärder planeras i efterföljande plan- och byggsleden, är det oundvikligt att skogsområdena kommer att utsättas för fysisk och funktionell påverkan.

Planförslaget innehåller riktlinjer som syftar till en ansvarsfull förvaltning av mark och att minimera ingrepp i brukningsvärd jordbruksmark. Förtätning av bebyggelsen kring redan bebyggda strukturer, samt multifunktionell bebyggelse ger positiva konsekvenser i form av att marken används på ett effektivt sätt. En tätare bebyggelse som till exempel i Karlskoga tätort ger också förutsättningar till effektivt nyttjande av infrastruktur av olika slag. En minimering av exploatering av jordbruksmark kommer ha positiva konsekvenser på jordbruket då sammanhängande jordbruksmarker i möjligaste mån ska undantas från exploatering. Största delen av tillkommande bebyggelse planeras inom och i anslutning till befintlig bebyggelse, vilket gör att påverkan på jordbruksmark blir begränsad. Viss jordbruksmark tas dock i anspråk vid i stadens närområden, inte minst utmed Möckeln nära planerat nytt stationsläge. Riktlinjerna för landsbygdsutveckling i västra delen av kommunen (till exempel vid Linnebäck och Lonnhyttan), innebär också en risk för att jordbruksmark exploateras.

Områden med höga naturvärden, känsliga hydrologiska förhållanden eller betydelse för ekosystemtjänster ska undantas från exploatering. Hänsyn tas till riksintressen för naturvård, friluftsliv och vattenförsörjning. Detta bidrar positivt till skydd av värdefulla mark - och vattenmiljöer.

Planförslaget har god potential att främja en hållbar hushållning med mark och vatten, förutsatt att negativa effekter hanteras genom föreslagna skyddsåtgärder hänsynstagande avseende värdefulla naturmiljöer och fortsatt samverkan med berörda aktörer. Då relativt omfattande skogsarealer tas i anspråk för verksamhets-, industri eller bostadsetableringar och även jordbruksmark i viss mån föreslås exploateras blir ändå den sammanfattande bedömningen att planförslaget innebär **små till måttliga negativa konsekvenser** för hushållning med mark och vatten och den fysiska miljön.

7 Sociala konsekvenser

7.1 Friluftsliv och rekreation

Översiktsplanens ställningstaganden

Rekreation och friluftsliv är prioriterade frågor i planförslaget. Det finns en stark vilja att bevara och tillgängliggöra grönområden och kulturmiljöer. Kommunen vill värna närmiljöer för spontan rörelse och utveckla tillgängliga, gestaltade mötesplatser för lek, idrott och utomhusaktiviteter. Det ska vara nära till grönområden från bostäder.

- Allmänhetens tillgång till strandnära miljöer ska bevaras och främjas. Möckelns strandområden ska bli tillgängliga, bland annat genom promenad- och cykelvägar längs strandlinjen och en ny grönyta vid Näset i centrala Karlskoga.
- Bad- och vattenaktiviteter såsom vinterbad, bastu och sportfiske, ska främjas. Det ska också skapas nya allmänna badplatser.
- Kommunen har en ambition att sköta naturreservaten så att de sociala värdena stärks, genom utvecklade vandringsleder, ridleder, rastplatser och information. Kommunen vill identifiera och skydda tysta områden.
- Besöksmöjligheterna ska utvecklas till sjön Immen i norra delen av kommunen genom ställplatser, bastu och badbrygga.
- Fritidsområden ska vara lättillgängliga för alla. Kollektivtrafiken till Nobelområdet bör förbättras i takt med att området utvecklas med fler idrotts- och fritidsfunktioner.

Förutsättningar

Karlskoga kommun erbjuder ett rikt och varierat utbud av parker, naturområden och friluftsmiljöer som ger möjlighet för rekreation året runt. Det finns också vandringsleder, utegym, odlings- och kolonilotter samt närhet till vattendrag och sjöar.

I kommunen finns två områden av riksintresse för friluftsliv; Finnekroken och Södra Kilsbergen. Finnekroken är ett höglänt vildmarksområde med lite bebyggelse och påverkan från infrastruktur. Här finns tysta orörda områden med höga naturvärden, vandringsleder och kanotleder med vindskydd och eldstadsplatser samt ädelfiskesjöar.

Södra Kilsbergen är också ett vildmarksområde med höga naturvärden. Inom området finns vandringsleder (bland annat Bergslagsleden) och friluftsgård med stugor för övernattnig. Växt- och djurlivet är rikt och områdets höga tillgänglighet med vägnät och ledssystem ger goda förutsättningar för att uppleva vilda däggdjur och fåglar. En stor del av skogen är opåverkad av modernt skogsbruk och har tydliga drag av urskogens olikåldrade trädbestånd. Vanliga friluftaktiviteter i området är kanotpaddling, fiske, fågelskådning och cykling.

Flera naturreservat, exempelvis Lunnedet, ger också möjlighet till skidåkning, bär- och svampplockning, bad, promenader, fågelskådning och cykling.

Tillgången till tätortsnära natur är generellt god, med flera motionsspår, vandringsleder och cykelleder nära Karlskoga stad. Runt Möckeln finns många olika fritidsmöjligheter, även om vissa strandområden idag inte är tillgängliga för allmänheten. Bland annat vid befintliga verksamheter i norra delen av Möckeln.

Planförslagets konsekvenser

Kommunens ambition att ha närhet till grönområden och att göra naturområden tillgängliga är positiv för friluftsliv och rekreation. Utvecklade vandringsleder, ridleder, bad och vattenaktiviteter ger bra förutsättningar för friluftsliv och rekreation på såväl landsbygden, som till exempel vid sjön Immen, och inom/nära tätorten. En ny grönyta vid Näset i centrala Karlskoga stärker möjligheten till vattennära rekreation och långa sträckor längs vattenlinjen blir tillgängliga för fotgängare och cyklister genom nya gång- och cykelvägar. Det blir dock inte ett sammanhängande gång- och cykelstråk runt sjön, då befintliga verksamhetsområden norr om sjön även fortsatt kommer att skära av allmänhetens tillträde till vattenlinjen.

Det finns inslag i planförslaget som riskerar att motverka ambitionen om att stärka förutsättningarna för friluftsliv och rekreation. Nya väglänkar i staden tar i anspråk bostadsnära grönområden. Nobelbanan och den nya Möckelnleden föreslås genom Södra Kilsbergens riksintresseområde. Det skapar barriärer och ger buller i idag tysta och opåverkade områden och försämrar därmed möjligheterna till friluftsliv här.

I den södra delen av Finnekrokens riksintresseområde öppnas upp för utökning av befintlig bergtäkt och ett utredningsområde för en större solcellspark (vid Granåsen och Granbergsdal), vilket kan påverka friluftslivets förutsättningar negativt. I den norra delen av Södra Kilbergens riksintresseområde föreslås landsbygdsutveckling vid Våtsjötorp och Villingsberg. Det finns risk för att ökad exploatering påverkar förutsättningarna för friluftsliv vid Våtsjön negativt.

Vid utbyggnad av en ny stadsdel vid ett stationsläge i Storängen finns det risk för att rekreationsmöjligheter väster om Möckeln påverkas negativt. Även på den östra sidan om Möckeln finns det risk för att rekreationsmöjligheter längs sjön byggs bort i anslutning till utpekade utbyggnadsområden. Nya bostäder i sjönära lägen kan riskera att friluftslivsområden längs vattnet inte blir lika tillgängliga för allmänheten.

Planförslaget ger sammantaget **små till måttligt positiva konsekvenser** för rekreation och friluftsliv. Det baseras på att det finns tydliga ambitioner att stärka tillgången till grönområden och friluftsliv, med konkreta ställningstaganden om att bevara och tillgängliggöra befintliga rekreationsytor samt att tillskapa nya. Samtidigt motverkas dessa ambitioner av att utbyggnad av bostäder och verksamheter minskar utrymmet för rekreation, och att ny infrastruktur skapar barriärer och buller i stora orörda områden samt tar i anspråk bostadsnära natur.

7.2 Sammanhållning och barriärer

Översiktsplanens ställningstaganden

- Kommunen har en ambition att vara en attraktiv och sammanhållen stad med goda vardagsmiljöer och platser där både invånarna och besökare trivs.
- Befintliga verksamhets-, industri och handelsområden bör integreras med övriga stadsdelar med till exempel bostäder, gång- och cykelstråk, parker eller friluftsytor för att få en levande stadsmiljö.
- För att skapa närhet bör stadens och kommunens olika delar kopplas samman både fysiskt och socialt.
- Nya områden bör ha en tillräcklig täthet för att skapa förutsättningar för välfungerande kollektivtrafik och service.

Förutsättningar

Karlskoga stad är en tydlig huvudort där merparten av kommunens befolkning bor. Övriga orter är små med tydlig landsbygdskaraktär.

Karlskoga stad präglas av flera fysiska barriärer som skär av stråk och begränsar tillgängligheten, särskilt för oskyddade trafikanter. E18 delar staden i två delar och utgör en betydande barriär. Omfattande genomfartstrafik och bristande kopplingar i gång- och cykelnätet förstärker barriäreffekterna. Även järnvägsspår (industrispår), befintliga verksamhetsområden och större huvudgator utgör barriärer.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget innebär både möjligheter och utmaningar när det gäller stadens fysiska och sociala sammanhållning. Det finns en tydlig ambition att öka kopplingarna mellan olika stadsdelar, vilket kan bidra till en mer sammanhängande struktur och minska isoleringen av olika funktioner. I praktiken blir det dock inte sammanhängande gång- och cykelstråk, då befintliga verksamhetsområden norr om sjön även fortsatt kommer att utgöra barriärer. Nya väglänkar i staden bildar också nya barriärer och tar i anspråk bostadsnära grönområden. Om E18 flyttas till ny sträckning söder om staden kan det bli en lugnare trafikmiljö och minskad barriäreffekt av den befintliga vägen. Satsningar på kreativa mötesplatser och ytor för nöjen och upplevelser, kan skapa förutsättningar för interaktioner mellan människor och en socialt sammanhållen stad.

Den planerade bebyggelsen vid stationen i Storängen kan på sikt komma att utvecklas till en ny centrumnod. Det riskerar att splittra stadens verksamhetsstruktur och försvaga den nuvarande stadskärnan. Det kan ta tid för Storängen att utvecklas så att det upplevs som en sammanhängande del av staden.

Det planerade bostadskvarteret Hägnan i centrum av Karlskoga avskärmas mot kringliggande bostadskvarter av järnväg och vatten, vilket kan försvåra att skapa sammanhängande strukturer. Det angränsar också delvis till Björkborns industriområde vilket gör att det kan upplevas otryggt.

Söder om Storängen och det nya järnvägsstationsområdet planeras ett bostadsområde där järnvägen kommer att utgöra en barriär mot resten av staden. Det finns en risk att området kommer att upplevas som en baksida eller att det uppstår strukturella skillnader på grund av att kvarteret inte är kopplat till den övriga bebyggelsen. Samma risker finns på den östra sidan om Möckeln där ett föreslaget bostadsområde ligger söder om järnvägen.

Sammantaget bedöms planförslagets konsekvenser ta ut varandra så att de **vare sig blir positiva eller negativa** när det gäller sammanhållning och barriäreffekter. Kommunen har ambitioner att skapa sammanhängande strukturer med ökade kopplingar mellan olika stadsdelar och barriärerna i staden minskar om E18 flyttar till en sträckning söder om staden, men samtidigt skapas nya barriärer vid föreslagna nya väglänkar i staden. De positiva effekterna begränsas också av en risk för förändrad tyngdpunkt i stadens struktur om Storängen utvecklas till en ny centrumnod.

7.3 Hållbart, jämställt och jämlikt vardagsliv

Översiktsplanens ställningstaganden

- Karlskoga kommun verkar för att stärka tillgänglig, jämlik och hållbar mobilitet genom att säkerställa att Nobelbanan kan passera södra Karlskoga, inklusive möjligheten till ett stationsläge och resecentrum. Det skapar nya möjligheter för invånare att resa hållbart och effektivt inom regionen och till huvudstäderna Oslo och Stockholm.
- Kommunen ser kollektivtrafiken som en nyckel till social sammanhållning och arbetar därför för att vidareutveckla den regionala busstrafiken, särskilt linje 500, samt att öka turtätheten i den regionala kollektivtrafiken. Dessa insatser syftar till att minska beroendet av bil, öka tillgängligheten till arbete, utbildning och samhällsservice, samt bidra till ett mer inkluderande och sammanlänkat samhälle.

- Kommunen verkar också för boenden som möter efterfrågan för alla samhällets målgrupper. Boende för äldre prioriteras och bör ligga i kollektivtrafiknära och centrala lägen.
- E18 bör dras i ny sträckning söder om tätorten via en bro över sjön Möckeln (Möckelnleden).
- Kommunen har som ambition att bygga om gator som är olämpligt breda och inbjuder till höga hastigheter genom att anlägga gång- och cykelvägar inom befintligt gaturum.
- Ett tryggt, tillgängligt och sammanhängande gång- och cykelvägnät prioriteras. Särskild hänsyn tas till barns rörelsemönster.

Förutsättningar

Antalet invånare i Karlskoga kommun växte kraftigt från 1930-talet fram till omkring 1970 då kommunen hade nästan 40 000 invånare. Därefter tappade kommunen drygt 25 procent av sin befolkning. De senaste åren har antalet invånare stabiliserats och ökat något till drygt 30 000 invånare. Medelåldern är högre än landet i stort och kommunen har en åldrande befolkning. Kommunen har som ambition att befolkningen ska öka med i snitt 350 personer per år till 33 000 invånare år 2030.

Karlskoga kommun uppvisar idag relativt goda socioekonomiska förutsättningar. Enligt Boverkets segregationsbarometer (Boverket, 2025) bor över 66 procent av invånarna i områden med goda socioekonomiska villkor, medan 34 procent bor i socioekonomiskt blandade områden, främst belägna väster om sjön Möckeln. Ändå har Karlskoga också områden som är socioekonomiskt svaga, där det enligt planförslaget behövs kompensatoriska åtgärder inom skolor och förskolor. Statistik från SCB (Ekonomifakta, 2025) visar att över hälften av kommunens invånare är ensamstående, vilket ställer särskilda krav på bostadsutbud och tillgång till service. Det finns ett behov av att komplettera befintliga bostadsområden med bostäder som möter efterfrågan från äldre och på hyresrätter.

Den pågående industriexpansionen har skapat ett ökat antal arbetsplatser, vilket påverkar både bostadsbehov och mobilitetsmönster i kommunen. Avsaknaden av en tågstation i Karlskoga utgör en begränsning för ett hållbart vardagsliv, särskilt för arbetspendling och regional tillgänglighet. De regionala bussförbindelserna har förbättrats under senare år, och är viktiga för att invånare ska nå arbete, utbildning och service utanför kommunen.

Karlskoga är starkt bilorienterad, med många breda huvudgator som uppmuntrar till höga hastigheter. Även om det finns gång- och cykelvägar längs många sträckor bidrar gatornas utformning och att cykelvägarna ibland bryts av och inte utgör sammanhängande stråk, att många väljer bilen i sin vardag.

Planförslagets konsekvenser

Att vända den negativa befolkningsutvecklingen ger långsiktiga positiva konsekvenser för ett hållbart vardagsliv i kommunen genom att trenden med en åldrande befolkning hejdas. Kommunen får därigenom bättre möjlighet att anordna samhällsservice såsom skola, förskola och äldreboenden på ett effektivt sätt.

Tillkomsten av Nobelbanan och en ny tågstation i stadens sydvästra del skapar förbättrade möjligheter till hållbar arbetspendling och stärker kopplingarna regionalt, nationellt och internationellt. Detta kan bidra till ökad tillgänglighet för invånare i kommunen och medför stora positiva sociala konsekvenser för ett hållbart vardagsliv i Karlskoga. Den nya tågförbindelsen gör det lättare att resa hållbart för alla, vilket främja en jämställd och jämlik utveckling i Karlskoga. Det är också positivt att kommunen har ambitioner att förbättra kollektivtrafiken mellan stationen och det befintliga centrumet.

Planförslaget föreslår ett varierat och blandat bostadsutbud, vilket kan bidra till att minska risken för segregation och ojämlikhet. Förtätning i kollektivtrafiknära lägen, satsningar på flexibla boendeformer samt ett ökat fokus på bostäder för äldre möter flera av de demografiska utmaningar Karlskoga står inför. Översiktsplanen innehåller även ambitioner att utveckla fritidsområden som ska vara tillgängliga för alla, och

utbyggnad av gång- och cykelvägar, vilket stärker social inkludering och jämlika möjligheter att delta i samhället.

Den föreslagna nya förbifarten för E18 har potential att skapa en lugnare och mer trivsam trafikmiljö i Karlskogas centrala delar, vilket kan förbättra vardagsmiljön för boende och öka tillgängligheten för oskyddade trafikanter. Samtidigt innebär lokaliseringen av nya verksamheter i bilorienterade lägen tillsammans med nya väglänkar att bilens dominans i staden bibehålls. Även om busstrafiken föreslås utvecklas utifrån ett "dörr-till-dörr"-perspektiv, saknas konkreta åtgärder för att främja ett hållbart vardagsliv och motverka utanförskap. Många bostäder och den framtida tågstationen hamnar på långt avstånd från såväl befintliga som planerade arbetsplatser. Det gör att arbetspendling med kollektivtrafik, cykel eller till fots ofta kommer att utgöra mindre effektiva färdssätt än med bil.

Sammantaget ger planförslaget **små till måttliga positiva konsekvenser** för ett hållbart, jämställt och jämlikt vardagsliv. Nobelbanan stärker förutsättningarna för ett hållbart resande, blandade boendeformer minskar risken för segregation och ojämlikhet och en ny sträckning av E18 kan ge en lugnare trafikmiljö i staden. Men samtidigt kan den bilorienterade strukturen ändå bibehållas eller till och med förstärkas och arbetspendling med kollektivtrafik, cykel eller till fots kommer ofta att utgöra mindre effektiva färdssätt än bil.

7.4 Hälsa, trygghet och trivsel

Översiktsplanens ställningstaganden

- Kommunen har en ambition att vara en attraktiv och sammanhållen stad med goda vardagsmiljöer och platser där både invånarna och besökare trivs.
- Kommunen vill bygga om gator som är olämpligt breda och inbjuder till höga hastigheter genom att anlägga gång- och cykelvägar inom befintligt gaturum. Ett tryggt, tillgängligt och sammanhängande gång- och cykelvägnät prioriteras.
- Kommunen vill vara lyhörd för invånarnas behov av nya kulturinriktningar, stödja konstnärlig förnyelse i offentliga miljöer och ta hänsyn till barns perspektiv vid utformning av offentliga rum. Kommunen vill också verka för kulturella upplevelser och aktiviteter, exempelvis genom ett upprustat bibliotek, funktionella konsertlokaler och etablering av kultur- och fritidscenter i strategiska lägen.
- Kommunen vill säkerställa tillgängliga ytor för nöjesverksamhet och evenemang, särskilt i strandområdet vid Möckeln och i stadskärnan.
- Kultur- och fritidsanläggningar bör lokaliseras så att de är tillgängliga för en bred målgrupp.
- Grönskans hälsofrämjande egenskaper, såsom skugga, luftrening och temperaturreglering ska beaktas i planering och byggande.

Förutsättningar

Det finns idag ett tydligt behov av att främja en mer jämlik fördelning av hälsa i Karlskoga kommun, särskilt genom förebyggande insatser riktade mot barn och unga. Folkhälsan varierar mellan olika grupper och områden, vilket ställer krav på riktade åtgärder och tillgång till hälsofrämjande miljöer i hela kommunen.

Stadsmiljön påverkas av militäranläggningar och verksamhetsområden, vilket gör att vissa platser upplevs som tomma, mörka eller otrygga. Det finns därför en utmaning i att gestalta stadens offentliga rum med större fokus på trivsel, trygghet och social närvaro.

Karlskoga är också starkt bilorienterad, med många breda huvudgator som uppmuntrar till höga hastigheter. Detta skapar en trafikmiljö som kan upplevas som otrygg, särskilt för oskyddade trafikanter såsom gående och cyklister. Den fysiska utformningen av gaturummet påverkar därmed både den faktiska säkerheten och upplevda tryggheten, liksom möjligheten till ett aktivt och hälsosamt vardagsliv.

Planförslagets konsekvenser

Att främja folkhälsan är en tydlig inriktning i planförslaget. Förtätning och omvandling av den centrala staden föreslås för att skapa stadsmässighet och en attraktiv, trygg och levande stadsmiljö. Nya mötesplatser, nöjes- och ytor för evenemang, kulturliv och konst bidrar till att aktivera det offentliga rummet och främja social samvaro, vilket kan stärka både trivsel och trygghet.

Planförslagets fokus på stadsnära grönområden och träd bidrar till ökad hälsa och trivsel genom att ge skugga, rena luften och skapa lugna vistelsemiljöer. Bevarande och tillskapande av grönska vid nyexploatering är viktigt både för människors välbefinnande och för ekologiska värden.

Om E18 flyttas till ny sträckning söder om staden kan det bli en lugnare trafikmiljö och därmed tryggare och mer trivsamt miljö att vistas i. Detta förstärks genom kommunens ambition att bygga om överdimensionerade gator och prioritera fotgängare och cyklisterna. Nya väglänkar i det övergripande vägnätet i staden ger samtidigt motverkande effekt, då de hamnar nära bostäder och tar i anspråk bostadsnära grönområden.

Utvecklingen av bebyggelse i anslutning till nytt stationsläge i Storängen kan förbättra tillgängligheten och tillföra nya stads kvaliteter. En mer stadslig miljö i stället för den nuvarande externhandel, ger förutsättningar för att skapa platser som upplevs trygga och trevliga. Samtidigt finns en risk att etableringen påverkar den befintliga centrumhandeln negativt, vilket kan motverka ambitionen om en levande och attraktiv stadsmiljö i det befintliga centrumet. Det kommer också att ta tid innan den nya centrumnoden upplevs som en trivsamt och etablerad innerstadsmiljö. Under den inledande fasen finns en risk att området upplevs som tomt och otryggt.

Flera nya eller utökade verksamhetsområden föreslås i stadens yttre delar, vilket gör att det finns en risk för att dessa områden blir folktomma och otrygga under stor del av dygnet.

Planförslaget bedöms sammantaget medföra **små till måttliga positiva konsekvenser** för hälsa, trygghet och trivsel. Kommunen har höga ambitioner om att skapa attraktiva, trygga och levande stadsmiljöer, men detta motverkas av nya väglänkar i det övergripande vägnätet. Det finns också en risk att centrumnoden vid det nya stationsläget i Storängen påverkar det befintliga centrumet och att det tar lång tid innan den nya noden upplevs som en trivsamt och etablerad innerstadsmiljö.

7.5 Barnperspektivet

Översiktsplanens ställningstaganden

- Kommunen vill att Karlskoga ska vara en trygg, trivsamt och hälsosamt uppväxtmiljö för barn.
- Allmänna platser, stråk och offentliga miljöer ska utformas så att de är trygga, barnvänliga, säkra och tillgängliga för alla. Konfliktpunkter mellan olika trafikslag ska byggas bort, främst med tanke på oskyddade trafikanter.
- Skolor och förskolor i kommunen ska ha en pedagogisk, trygg och attraktiv miljö. Trafikmiljön runt förskolor och skolor ska vara säkra.
- Skolans lokaler och utemiljöer ska kunna nyttjas av medborgarna på kvällar och helger för föreningsaktiviteter, festligheter och möten.
- Gymnasieskolorna ska erbjuda ett brett utbud och samarbete med lokala företagare. Eftergymnasial utbildning ska fortsätta finnas i framtiden.

Förutsättningar

Karlskoga kommun står inför flera utmaningar när det gäller att tillgodose barns behov i den fysiska miljön. Folkhälsan bland barn visar på utvecklingspotential, och det finns ett behov av att skapa mer jämlika

förutsättningar för alla barn att leva ett aktivt och hälsosamt liv. I dagsläget är tillgången till platser för rörelse, vila och sociala möten inte jämnt fördelad, vilket innebär att vissa barn har sämre möjligheter att ta del av kommunens utbud av hälsofrämjande miljöer.

Barns vardagsmiljö påverkas också av den övergripande stadsstrukturen. Karlskoga är starkt bilorienterad, med breda huvudgator och hög andel genomfartstrafik, vilket kan skapa otrygga miljöer för barn som rör sig till fots eller med cykel. Vissa delar av staden, särskilt områden präglade av verksamhetsytor och militäranläggningar, upplevs som tomma och oaktiverade, vilket ytterligare kan minska barns trygghet och möjlighet till spontan lek och rörelse.

Planförslagens konsekvenser

Det finns en tydlig ambition att skapa goda livsmiljöer för barn, särskilt kopplade till boendemiljön. Förslaget innehåller flera inslag som ger positiva konsekvenser för barn, såsom utemiljöer av god kvalitet vid skolor, förskolor och fritidsgårdar, samt förbättringar i befintliga bostadsområden där bostadsnära grönområden är bristfälliga. Dessa åtgärder stärker barns möjlighet till lek, rörelse och trygg vistelse nära hemmet. Barnfamiljer pekas dock inte ut som en prioriterad målgrupp i planförslaget, vilket kan försvaga barnperspektivet i planeringen.

Utbyggnaden av gång- och cykelvägar samt förbättrade kollektivtrafiklösningar är också viktiga för att barn ska kunna röra sig säkert och självständigt i sin vardagsmiljö. Om E18 flyttas till ny sträckning söder om staden kan det bli en lugnare trafikmiljö och därmed en tryggare och säkrare miljö för barn. Detta förstärks genom kommunens ambition att bygga om överdimensionerade gator och prioritera fotgängare och cyklister och att trafikmiljön vid skolor och förskolor ska anpassas efter barns förutsättningar. Nya väglänkar i det övergripande vägnätet i staden ger samtidigt motverkande effekt, då de hamnar nära bostäder och tar i anspråk bostadsnära grönområden. Befintliga verksamhetsområden norr om sjön Möckeln kommer också att fortsätta att utgöra barriärer som gör att gång- och cykelvägarna bryts av, vilket försvårar för barn att röra sig på egen hand i staden. Nobelbanan och en ny förbifart för E18 innebär tillkommande barriärer i stadens närmiljö, vilket kan påverka barns friluftsliv och rekreation negativt.

Barn påverkas av ombyggnationer av stadsmiljön genom att byggtiden motsvarar en stor del av barndomen för de som är barn just då. Även om det blir ett bra resultat när allt är klart, finns det risk för att barnens upplevelse av stadsmiljön präglas av byggprojekt och halvfärdiga miljöer som kan upplevas otrygga och otillgängliga. Även barnens rörelsefrihet riskerar att begränsas under byggtiden. Barn är också särskilt känsliga för buller och luftföroreningar. Viss ökning av dessa störningar kan förväntas i samband med utbyggnad och ombyggnad av vägar och järnväg, vilket innebär att barn kan förväntas påverkas under byggtiden mer än vuxna.

Planförslaget bedöms sammantaget medföra **små till måttliga positiva konsekvenser** utifrån ett barnperspektiv, då kommunen har höga ambitioner om att skapa goda livsmiljöer för barn. De positiva konsekvenserna begränsas av nya väglänkar i det övergripande vägnätet, att gång- och cykelvägar sannolikt kommer att fortsätta vara icke-sammanhängande, samt av att byggtiden för stora byggprojekt motsvarar en stor del av barndomen för de som är barn just då.

7.6 Identitet och delaktighet

Översiktsplanens ställningstaganden

- Ny arkitektur bör alltid utformas med utgångspunkt från de värden som har stark koppling till platsen med nya former, materialval och gestaltning för att tillgodose de framtida behoven.

- Arkitektur och gestaltning bör bli modernt men ändå vara välanpassat till omgivningen med sin proportion och kvalitet.
- Kommunen har som ambition att, tillsammans med Trafikverket, arbeta för att kommunen ska ge ett attraktivt och representativt intryck från de nationella vägar som passerar genom kommunen.

Förutsättningar

Karlskoga kommun har idag en identitet som präglas av militär verksamhet och stora industrier. Detta påverkar både den sociala sammansättningen och stadens strukturer.

Karlskoga har potential att stärka den lokala identiteten och skapa en mer attraktiv och inkluderande stadsmiljö. Stadens visuella och rumsliga karaktär präglas av en bilorienterad struktur, vilket har format en funktionell men i vissa delar anonym och svårnavigerad stadsmiljö. Vissa platser upplevs som oaktiverade eller svaga i sin gestaltning, vilket kan påverka både trivsel och känslan av tillhörighet negativt.

Det går att förbättra hur invånarnas perspektiv tas tillvara, särskilt i utvecklingen av nya stadsdelar och offentliga platser.

Planförslagets konsekvenser

Det finns en tydlig ambition att utveckla gestaltade mötesplatser, kulturella upplevelser och offentliga rum som stärker Karlskogabornas känsla av tillhörighet och främjar ett aktivt deltagande i samhällslivet. Att värdefull bebyggelse och miljöer, såsom Bofors industriområde, ska bevaras är positivt för att upprätthålla viktiga identitetsmarkörer i stadsbilden. Översiktsplanens idéer kring innovativa inslag, såsom flexibla bostäder på vatten och upplevelsebaserade boendeformer, visar på en vilja att forma en ny, hållbar och samtida identitet för Karlskoga.

Samtidigt finns utmaningar kopplade till de omfattande fysiska förändringar som planförslaget innebär. Den nya tågstationen och de planerade nybyggnationerna i Storängen kommer att förändra områdets karaktär och identitet på ett påtagligt sätt. Det finns en risk att dessa förändringar överskuggar Karlskogas befintliga identitet, särskilt under en övergångsperiod då nya stads kvaliteter och identitetskänslor ännu inte etablerats.

Gestaltungsambitionerna är överlag positiva, men det finns en risk att fokus på vissa centrala platser leder till att invånare i andra delar av kommunen upplever att de hamnar i skymundan och glöms bort. För att stärka identitet och delaktighet på bred front krävs att hela kommunen omfattas av en inkluderande och platsmedveten planering, där invånarnas perspektiv ges reellt inflytande över den fysiska miljön.

Även om dialoger med invånarna har genomförts under framtagandet av översiktsplanen, framgår det inte tydligt hur dessa resultat har påverkat planens innehåll, vilket kan försvaga känslan av delaktighet.

Planförslaget bedöms sammantaget medföra **inga till obetydliga konsekvenser** för delaktighet och identitet. De positiva konsekvenserna av kommunens ambitioner om väl gestaltade mötesplatser och offentliga rum vägs upp av risk för att stadens karaktär och identitet förändras i samband med de planerade nybyggnationerna i Storängen. Det finns också en risk att fokus på vissa centrala platser leder till att invånare i andra delar av kommunen upplever att de hamnar i skymundan.

8 Ekonomiska konsekvenser

8.1 Nationell och regional ekonomi

Översiktsplanens ställningstaganden

- Ny järnväg mellan Örebro och Kristinehamn (Nobelbanan) med en sträckning söder om Karlskoga tätort, via bro över Möckeln och stationsläge vid Storängen. Nobelbanan knyter samman befintliga järnvägsspår och skapar ett sammanhängande stråk från Oslo-Stockholm.
- E18 bör dras i ny sträckning söder om tätorten via en bro över sjön Möckeln (Möckelnleden).
- Förbättrat nationellt och regionalt vägnät med bra och säkra anslutningar till det lokala vägnätet.
- Åtgärder på E18, länsväg 205 (Degerforsvägen och Drottningvägen) för att skapa en attraktiv genomfart, trafiksäkra korsningar och binda samman Karlskogas ringledssystem.
- Utveckling av regional busstrafik (det så kallade "Tåg på gummihjul"/linje 500) för att öka kollektivtrafikens andel av den totala persontrafiken.
- Förbättrad kollektivtrafik till Nobelområdet (Björkborn).
- Karlskoga lasarett ska fortsätta att vara ett välfungerande lasarett.

Förutsättningar

E18 är av riksintresse för kommunikationer i sin befintliga sträckning. Ingen alternativ sträckning genom Karlskoga är av riksintresse. Inte heller är någon framtida järnväg av riksintresse genom Karlskoga.

Stora delar av Karlskoga kommun omfattas av riksintresse för totalförsvaret, framförallt skjutfält och område som omfattas av sekretess inom det militära försvaret och Konvex anläggning i Mosserud inom det civila försvaret. Även riksintresse för industriell produktion (Bofors) har betydelse för totalförsvaret.

Merparten av det övergripande vägnätet i Karlskoga ingår i det statliga vägnätet. E18 är en nationellt och internationellt viktig väg. Därutöver ingår även väg 205 (söderut mot Degerfors och norrut mot Storfors och Grythyttan), samt väg 243 mot Gytterp, i det funktionellt prioriterade vägnätet som kompletterande regionalt viktiga vägar. Kommunen är väghållare för alla vägar inom Karlskoga tätort.

Nobelbanans sträckning med tillhörande stationslägen och anslutningspunkter till befintlig infrastruktur utreds för närvarande i en lokaliseringsutredning som beräknas vara klar år 2026. Lokaliseringsutredningen drivs av de fem berörda kommunerna Örebro, Lekeberg, Karlskoga, Degerfors och Kristinehamn.

Värmlandsbanan går söder om Karlskoga kommun från norska gränsen till Laxå. I Laxå ansluter den till Västra stambanan som går mellan Stockholm-Göteborg. Trafikverket har genomfört spår- och växelbyte på Värmlandsbanan under de senaste åren att öka kapaciteten på banan genom nya mötesspår och ombyggda stationsområden. (Trafikverket, 2025).

Region Örebro läns kollektivtrafikkoncept "Tåg på gummihjul" (även kallat Bus Rapid Transit, BRT) syftar till att erbjuda snabbare och mer effektiv busstrafik genom färre stopp, egna körfält, mittförlagda hållplatser och prioritet vid trafiksignaler. De sträckor som berörs ligger i Örebro kommun. Det finns i dagsläget inga konkreta planer på att utvidga konceptet till Karlskoga kommun.

Karlskoga lasarett fungerar idag som ett akutsjukhus för den västra delen av Örebro län och den östra delen av Värmlands län. Det är ett av tre länsdelssjukhus inom Region Örebro.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget medför nationell finansiering av omfattande investeringar i infrastruktur. Ny järnväg ger stor regional och nationell nytta genom utökad arbetsmarknadsregion och transportled mellan Stockholm-Oslo. Sammanhängande järnväg mellan Stockholm-Oslo stärker också Sveriges beredskap i händelse av kris eller krig och säkerställer riksintresset för försvar.

Det är tveksamt om nyttan med att flytta E18 till en ny sträckning söder om staden uppväger kostnaderna, då det inte kan betraktas som hushållning med resurser om den först byggs om i befintligt läge för ökad trafiksäkerhet och på längre sikt byggs i ny sträckning längs Nobelbanan. Då behöver sannolikt den befintliga genomfarten byggas om igen för att fungera som en integrerad gata i staden. Översiktsplanen är vag avseende ny sträckning av E18, då den enbart omnämns i text och inte markeras på markanvändningskartan. En tydligare viljeinriktning kanske skulle innebära att den nya sträckningen kommer till stånd snabbare och att den befintliga sträckningen då inte behöver byggas om i flera omgångar.

Planförslagets ambition om förbättrad kollektivtrafik och att bibehålla Karlskoga lasarett kan i viss mån påverka regionens ekonomi. Kollektivtrafiken är till stor del samhällsfinansierad, varför ökad trafikering direkt ökar samhällets kostnader. Utebliven satsning på kollektivtrafik kan dock medföra ännu större samhällskostnader i ett bredare perspektiv. Exempelvis kan näringslivet och kommuner få svårt att hitta rätt kompetens om arbetsmarknadsregionen begränsas, eller också kan det ge ökad miljöbelastning och ökat behov av utbyggnad av väginfrastruktur om många tvingas ta bilen i brist på fungerande kollektivtrafik. Merparten av kommunens förslag om ökad kollektivtrafik kan komma att hänskjutas till medfinansiering av kommunen om det i huvudsak är kommunens invånare som får nytta av åtgärderna.

Sjukvårdens organisation och centraliseringsgrad påverkar dess förmåga att tillhandha vård på ett effektivt sätt. Det är en balansgång mellan att invånare har nära till vården och att skapa förutsättningar för specialistsjukvård med hög kompetens och avancerad teknik

Sammantaget bedöms planförslaget ge **stora negativa konsekvenser** för nationell och regional ekonomi på grund av omfattande investeringar i infrastruktur, som endast delvis vägs upp genom ökad regional och nationell nytta.

8.2 Kommunal ekonomi

Översiktsplanens ställningstaganden

- Kommunen har som ambition att ta fram en rad utredningar och planeringsunderlag, bland annat kulturmiljöprogram, vattenplan, analys av jordbruksmarkens brukningsvärde, vilka gator som kan användas vid skyfall, identifiera och åtgärda förorenade platser som kommunen har rådighet över, industrispårens framtid, fortsatt deltagande i lokaliseringsutredning för Nobelbanan, fortsatt utredning om reservvattentäkt, utformning av vattenskyddsområde till nytt vattenintag (Alkvettern) med mera.
- Skötsel och skydd av naturreservat, våtmarker, skog och ekologiskt värdefulla områden som kommunen har rådighet över. Anordna vandringsleder, rastplatser, information m.m.
- Anlägga nya grönområden, allmän badplats vid Möckeln samt promenad- och cykelvägar vid bostadsområden och längs strandlinjen.
- Vidta åtgärder vid samhällsviktiga verksamheter inom riskområden för översvämning.
- Koppla samman stadens och kommunens olika delar. Flera nya väglänkar inom Karlskoga tätort. Bygga ihop befintliga gång- och cykelvägar för att skapa ett sammanhängande stomnät för gång- och cykel.

- Upprätthålla ett väl fungerande kommunalt vägnät och, i samverkan med Trafikverket, bygga bort farliga korsningar på genomfarterna genom Karlskoga (främst E18, men även Degerforsvägen och Drottningvägen). Bygga om gator för ökad trafiksäkerhet.
- Upprätthålla och utveckla väg- och spårbunden godstrafik till torrhamnar, kombiterminaler och hamnar i omgivande regioner. Samverka med andra kommuner och regioner för effektivare och snabbare järnvägstrafik på befintliga spårssystem.
- Prioritera förtätning av bebyggelse där det redan finns infrastruktur.
- Antalet förskolor föreslås bli färre och större. Befintliga förskolor ersätts eller renoveras. Ambition om god kvalitet på utemiljöer vid Karlskogas förskolor, skolor och fritidsgårdar.
- Dagvattenhanteringen bör ta höjd för ökade nederbördsmängder i framtiden.

Förutsättningar

Antalet invånare i Karlskoga kommun växte kraftigt fram till omkring 1970 då kommunen hade nästan 40 000 invånare. Därefter har kommunen tappat drygt 25 procent av sin befolkning. De senaste åren har antalet invånare stabiliserats på drygt 30 000 invånare. Medelåldern är högre än landet i stort och kommunen har en åldrande befolkning. Andelen personer i arbetsför ålder har minskat vilket ger en ökad försörjningskvot². En minskande och åldrande befolkning utgör en utmaning för kommunen att tillhandahålla service för sina invånare. Kommunen har som ambition att vända trenden med minskande befolkning så att befolkningen ökar med i snitt 350 personer per år till 33 000 invånare år 2030. Kommunens skatteintäkter och kostnader ligger i nivå med genomsnittet i landet (Ekonomifakta, 2025).

Merparten av det övergripande vägnätet i Karlskoga ingår i det statliga vägnätet. E18 är en nationellt och internationellt viktig väg. Därutöver ingår även väg 205 (söderut mot Degerfors och norrut mot Storfors och Grythyttan), samt väg 243 mot Nora, i det funktionellt prioriterade vägnätet som kompletterande regionalt viktiga vägar. Kommunen är väghållare för alla vägar inom Karlskoga tätort.

Kombiterminalen i Hallsberg och hamnen i Kristinehamn vid Väneren är viktiga för Karlskoga kommun som intermodala omlastningspunkter för tunga och skrymmande varor. Hallsberg har tullklarering via direktkontakt med Göteborgs hamn, sjöfart och järnvägstransport till Europa/ kontinenten och en nationell kombiterminal för väg- och järnvägstransporter inom och utom landet. Kristinehamns hamn fungerar också som transportled ut i Europa och övriga världen via Vänersjöfarten, Trollhätte kanal och Göta Älv. Det finns idag industrispår som förbinder Karlskoga med såväl Hallsberg som Kristinehamn (via Värmlandsbanan).

Kommunen har stora naturområden med höga biologiska värden och rekreativa värden. Flera områden är skyddade eller utgör riksintresse för naturvård, Natura 2000 eller friluftsliv. Kommunen är också rikt på vatten med över 100 sjöar och vattendrag. I den sydvästra delen av kommunen finns många våtmarker.

I Karlskoga finns idag fjärrvärmenät i centrala delen av tätorten, samt i Björkborn, Storängen och Strömtorp. Karlskogas fjärrvärmenät har nyligen sammankopplats med nätet i Degerfors. Kraftvärmeverket ligger vid Björkborns industriområde. Inom kommunen produceras också elenergi till kraftnätet från flera vattenkraftverk. Målsättningen är att avveckla fossilbaserad energi.

Planförslagets konsekvenser

Att vända den negativa befolkningsutvecklingen ger långsiktiga positiva konsekvenser i form av ökat skatteunderlag och möjligheter att anordna samhällsservice såsom skola, förskola och äldreboenden på ett effektivt sätt. Men det förutsätter också omfattande investeringar i samhällsservice, infrastruktur med mera.

² Begreppet försörjningskvot beskriver förhållandet mellan antalet personer inom respektive utanför arbetsför ålder, ofta uttryckt som antal personer som behöver försörjas per hundra personer i arbetsför ålder (vanligen 20-64 år). Ju högre försörjningskvot, desto större börda för de som arbetar – de måste försörja fler.

Det kan krävas medfinansiering av Nobelbanan, ny sträckning av E18 och förbättrad kollektivtrafik. Exempelvis för att uppnå kommunens ambitioner om utformning av nytt stationsområde eller för att bygga ut kollektivtrafikkonceptet "Tåg på gummihjul".

Kommunens höga ambition att bygga nya vägar, bygga om befintliga vägar och stadsmiljöer, anlägga badplats, gång- och cykelvägar, vandringsleder, åtgärda förorenade områden, hantera dagvatten med mera, medför stora kostnader för kommunen. Det är tveksamt om ambitionerna kan betraktas som god hushållning med resurser och god ekonomisk ordning om dessa kostnader läggs på skattekollektivet. Delar av förslagen bör kunna ingå i exploateringsprojekt och därmed finansieras av berörda exploatörer.

Om kommunen har markinnehav inom utpekade utvecklingsområden får kommunen del av stigande markvärden i samband med planläggning för ny bebyggelse. Om kommunen saknar markinnehav kan det krävas strategiska markförvärv för att möjliggöra önskvärd utvecklingstakt.

Sammantaget bedöms planförslagets konsekvenser ta ut varandra så att det endast blir **små till måttliga negativa konsekvenser** för kommunens ekonomi. En bättre hushållning med kommunens resurser där investeringar i större utsträckning hänskjuts till exploatörer, skulle mildra de ekonomiska konsekvenserna för kommunen.

8.3 Näringslivet

Översiktsplanens ställningstaganden

- Kommunen vill vara företagervänligt och innovativt. Utveckling ska svara mot den lokala arbetsmarknadens krav.
- Kommunen vill säkerställa att det finns mark för olika typer av företag och verksamheter och att infrastrukturen svarar mot företagens behov. Stora områden pekas ut för etablering av nya verksamheter, industri och tekniska anläggningar (energiproduktion). Planförslaget pekar också ut områden för besöksnäring.
- Sammanhängande jordbruksmark bör i största mån undantas från exploatering.
- Industrispårens framtid och huvudmannaskap utreds tillsammans med Trafikverket, spårättsinnehavare, berört näringsliv med flera.
- Väg- och spårbinden godstrafik till torrhamnar, kombiterminaler och hamnar i omgivande regioner ska upprätthållas och utvecklas. Den lokala bandelen mellan Värmlandsbanan och Karlskoga tätort bör säkerställas som framtida resurs för godstransporter.

Förutsättningar

Karlskoga är ett starkt tillverkningstekniskt centrum och det finns många livskraftiga företag inom elektronik, försvarsmateriel, tjänsteföretag, metallbearbetning, finmekanik, läkemedelsråvaror, kemiproduktion samt trä- och sågverk. Särskilt spetsområde är avancerad högteknologisk utveckling inom prov och utvärdering. Många företag är exportföretag med världen som sin marknad. Bofors industriområde var tidigare hemligt och stängt, men är idag en företagspark med ett 50-tal företag i olika branscher. Många gamla industrilokaler har byggts om och skräddarsytt för att skapa nya, moderna produktionslokaler. (Karlskoga kommun, Karlskogas expansiva näringsliv, 2025).

Kommunen har en låg andel företagare (den näst lägsta andelen i landet). Företagsklimatet rankas samtidigt bland de 50 bästa i Sverige och arbetslösheten ligger ungefär i nivå med landet som helhet. Företagen i Karlskoga kommun har en avsevärt högre lönsamhet än genomsnittet i landet (Ekonomifakta, 2025).

Näringslivet i Karlskoga växer och inpendlingen är idag större än utpendlingen. Den pågående industriexpansionen har skapat ett ökat antal arbetsplatser. Karlskogas arbetsmarknad omfattar i huvudsak

de angränsande kommunerna Degerfors och Storfors. Arbetsmarknaden är dock även sammanlänkad med Örebroregionen. (Länsstyrelsen i Örebro län, 2006).

De areella näringarna i kommunen domineras av skogsnäringen, men det finns även en del jordbruksmark, som brukas, främst i de västra delarna av kommunen.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget medför stora positiva konsekvenser för näringslivet i kommunen genom en näringslivsinriktad planering med goda möjligheter att bedriva, etablera och expandera verksamheter både i staden och på landsbygden. Nobelbanan ger en utökad arbetsmarknadsregion, vilket förenklar för företag i kommunen att hitta rätt kompetens.

Planförslagets otydliga ställningstaganden om utveckling av E18 i befintligt läge ger dock oklara förutsättningar för utbyggnadsområden för verksamheter längs befintlig sträckning. Om vägen flyttar ut i ny sträckning finns också risk för att verksamheter som idag har nytta av genomfartstrafiken förlorar sitt skyltläge och därmed kunder.

Sammantaget bedöms ändå planförslaget ge **stora positiva konsekvenser** för näringslivet i kommunen.

8.4 Exploatörer och byggaktörer

Översiktsplanens ställningstaganden

- En större del av kommunens bostads- och verksamhetsutveckling kommer att ske inom och i anslutning till Karlskoga tätort. Nya grönområden ska anläggas i nyttillkomna bostadsområden.
- Kommunen ser positivt på nya bostäder i byarna Granbergsdal, Kilsta by, Lonnhyttan/Lunnedet, Våtsjötorp/Villingsberg och Linneback.
- Bostadsbebyggelse med anknytning till vatten prioriteras.
- Riskerna för översvämning ska minska vid exploatering.
- Verksamhetsutövare/ markägare ska sanera och återställa förorenad mark.
- Områden som har betydelse för totalförsvaret ska ges fortsatta möjligheter att utvecklas och så långt möjligt skyddas.

Förutsättningar

Fastighetspriserna är låga i kommunen. Medelpriset för ett småhus uppgick 2024 till knappt 1,9 miljoner. Som jämförelse var medelpriset för ett småhus i landet som helhet nästan 4 miljoner (SCB, 2025).

Vid genomförande av en detaljplan regleras ansvarsförhållanden mellan en kommun och en byggherre/exploatör genom exploateringsavtal eller markanvisning. Exploateringsavtal används när marken inte ägs av kommunen och markanvisning när kommunen äger marken. Principerna för fördelning av kostnader utgår ifrån att åtgärder ska vara nödvändiga för att detaljplanen ska kunna genomföras och byggherrens åtagande ska stå i rimligt förhållande till dennes nytta av planen. Det kan handla om att finansiera åtgärder för att anlägga gator, vägar och andra allmänna platser eller anläggningar för vattenförsörjning och avlopp. Det kan också handla om medfinansieringsersättning för övergripande infrastruktur om den väg eller järnväg som kommunen bidrar till medför att den fastighet eller de fastigheter som omfattas av detaljplanen kan antas öka i värde.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget medför både stora positiva och vissa negativa konsekvenser för exploatörer och byggaktörer. Den förbättrade regionala tillgängligheten ger ökade markvärden vilket tillsammans med stora utbyggnadsområden underlättar för att kunna få en hållbar exploateringsekonomi och därmed genomföra exploateringsprojekt. Samtidigt kommer sannolikt exploateringsekonomin att belastas av större kostnadsposter än vid dagens exploateringsavtal. Kommunen bedöms kunna lägga en större del av exploateringskostnaderna på berörda byggherrar vid utveckling av Storängen, men eventuellt även andra utbyggnadsområden.

Sammantaget bedöms planförslaget ge **små till måttliga positiva konsekvenser** för exploatörer och byggaktörer.

8.5 Den enskilde

Översiktsplanens ställningstaganden

- En större del av kommunens bostads- och verksamhetsutveckling kommer att ske inom och i anslutning till Karlskoga tätort. Karlskoga tätort ska fortsatt vara kommunens nav med näringsliv, service, fritidsanläggningar och bostäder.
- Ny bebyggelse (både på landsbygden och i Karlskoga tätort) bör utformas tillräcklig tät för att skapa goda förutsättningar för service och kollektivtrafik.
- Kommunen bör verka för bra bytespunkter mellan trafikslag, som att anlägga pendlarparkeringar i strategiska lägen längs kollektivtrafikstråk.
- Kommunen fortsätter arbeta med ändring och ersättning av detaljplaner i äldre villaområden för att underlätta om- och tillbyggnader.
- VA-taxan behöver ses över och höjas årligen under en period, för att möta utmaningar som lagkrav, klimatförändringar, ökad förnysetakt och utökning av verksamhetsområdet med anledning av nya bebyggelseområden.

Förutsättningar

Antalet invånare i Karlskoga kommun växte kraftigt från 1930-talet fram till omkring 1970 då kommunen hade nästan 40 000 invånare. Därefter tappade kommunen drygt 25 procent av sin befolkning. De senaste åren har antalet invånare stabiliserats och ökat något till drygt 30 000 invånare. Medelåldern är högre än landet i stort och kommunen har en åldrande befolkning. Kommunen har som ambition att befolkningen ska öka med i snitt 350 personer per år till 33 000 invånare år 2030.

Karlskoga kommun har en låg andel företagare (den näst lägsta andelen i landet). Andelen högutbildade är också lägre än genomsnittet i landet medan medianinkomsten och arbetslöshet ligger på samma nivå som övriga Sverige. Kommunkastatten är högre än genomsnittet bland andra kommuner (Ekonomifakta, 2025).

Näringslivet i Karlskoga växer och inpendlingen är idag större än utpendlingen. Den pågående industriexpansionen har skapat ett ökat antal arbetsplatser, vilket påverkar både bostadsbehov och mobilitetsmönster i kommunen. Avsaknaden av en tågstation i Karlskoga utgör en begränsning för arbetspendling och regional tillgänglighet. De regionala bussförbindelserna har förbättrats under senare år, och är viktiga för att invånare ska nå arbete, utbildning och service utanför kommunen.

Planförslagets konsekvenser

Planförslaget medför både stora positiva och vissa negativa konsekvenser för den enskilde medborgaren i Karlskoga och omgivande kommuner. Nobelbanan, utbyggnadsområden för bostäder och kommunens

strävan att vända den negativa befolkningsutvecklingen medför att det kan bli lättare att hitta en lämplig bostad och ett arbete i en större arbetsmarknadsregion.

Det kan inte uteslutas att både VA-taxan och kommunalskatten behöver höjas för att klara det omfattande investeringsbehovet. Ökade markvärden ger ökade bostadspriser vilket är positivt för befintliga fastighetsägare, men negativt för den som ska ta sig in på bostadsmarknaden.

Sammantaget bedöms planförslaget ge **stora positiva konsekvenser** för den enskilde medborgaren.

9 Samlad bedömning

9.1 Nollalternativet

Den främsta skillnaden mellan planförslaget och nollalternativet är att det inte är sannolikt att Nobelbanan byggs eller E18 dras i ny sträckning utan en ny översiktsplan. Det innebär att konsekvenser för såväl miljön som socialt och ekonomiskt skiljer sig åt jämfört med planförslaget.

En annan skillnad är att översiktsplanen från 2011 och som gäller i ett nollalternativ, tar i anspråk färre och mindre områden för såväl bostäder som verksamheter/industri och LIS-områden. Då den gällande översiktsplanen inte längre speglar kommunens syn på lämplig användning av mark och vatten kan dock de områden som pekas ut i planförslaget ändå komma att utvecklas trots att det inte är förenligt med översiktsplanen. Nollalternativets konsekvenser av markanspråk för bostäder, verksamheter/industri och tekniska anläggningar bedöms därför inte skilja sig från planförslaget mer än vid Storängen. Utan en ny station är det inte sannolikt att Storängen tas i anspråk för lika tät och mångfunktionell bebyggelse.

Att nollalternativet ger en svagare vägledning för efterföljande beslut kan försvåra en analys av kumulativa effekter och ge sämre förutsättningar för delaktighet och insyn i kommunens avvägning mellan motstående allmänna intressen.

Sammantaget bedöms nollalternativet medföra **mindre negativa miljökonsekvenser** än planförslaget då vare sig Nobelbanan byggs eller E18 dras i ny sträckning. Påverkan på landskapsbild, värdefull natur, friluftsliv och kulturmiljöer undviks därmed.

För de sociala aspekterna bedöms nollalternativet på totalen medföra **ungefär lika positiva konsekvenser** som planförslaget, även om olika infallsvinklar skiljer sig åt. Påverkan på friluftslivsvärden undviks om vare sig Nobelbanan byggs eller E18 dras i ny sträckning, men samtidigt kvarstår genomfartstrafiken och förutsättningarna att minska barriärerna och skapa en trevligare, tryggare och lugnare stadsmiljö försvåras därmed.

För de ekonomiska aspekterna bedöms nollalternativets **konsekvenser ta ut varandra** så att de på totalen blir oförändrade jämfört med planförslaget. Nollalternativet ger minskade behov av såväl nationell finansiering, som kommunal medfinansiering av järnväg och väg, men samtidigt uteblir vinsterna med förstörd arbetsmarknadsregion och ökad regional och nationell tillgänglighet. Näringslivets aktörer och exploatörer/byggherrar får också svårare att skapa sig en bild av kommunens syn på lämplig utveckling i olika delar av kommunen. Kommunens syn på olika förfrågningar blir därför mindre förutsägbar.

9.2 Planförslaget

Planförslaget medför överlag negativa miljökonsekvenser och positiva sociala konsekvenser. De ekonomiska konsekvenser skiljer sig åt mellan olika aktörer.

Att ta i anspråk naturområden för ny bebyggelse eller infrastruktur påverkar mer eller mindre per definition landskapsbild, värdefull natur, friluftsliv och kulturmiljöer. Den exploatering som föreslås är dock viktig för social hållbarhet och i viss mån även för ekonomisk hållbarhet. En nyckelfaktor ligger i att skapa förutsättningar för en hållbar befolkningsutveckling och demografi. En annan nyckelfaktor är att skapa trygga och trivsamma stadsmiljöer med sammanhängande stråk för fotgängare och cyklister och en lugnare trafikmiljö med mindre barriärer. Detta motverkas dock av nya vägar i det övergripande vägnätet. Byggnad av nya vägar riskerar också att ge ökad (inducerad) trafik, vilket försvårar möjligheterna att nå en klimatneutralitet. Kommunens ambitioner är i vissa fall så höga att det är tveksamt om det kan betraktas som god hushållning med resurser eller god ekonomisk ordning.

Tabell 3. Sammanvägda konsekvenser för behandlade miljöaspekter samt sociala och ekonomiska hållbarhetsaspekter.

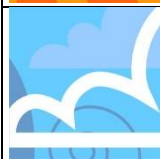
Miljöaspekter	Planförslag vs nuläge
Naturmiljö	Stora negativa
Kulturmiljö	Stora negativa
Landskapsupplevelse	Stora negativa
Yt- och grundvatten	Inga-obetydliga
Klimatpåverkan och klimatanpassning	Stora negativa
Risk och säkerhet	Inga-obetydliga
Hushållning med mark och vatten	Små-måttliga negativa
Sociala aspekter	
Friluftsliv och rekreation	Små-måttliga positiva
Sammanhållning och barriärer	Inga-obetydliga
Hållbart, jämställt och jämlikt vardagsliv	Små-måttliga positiva
Hälsa, trygghet och trivsel	Små-måttliga positiva
Barnperspektivet	Små-måttliga positiva
Identitet och delaktighet	Inga-obetydliga
Ekonomiska aspekter	
Nationell och regional ekonomi	Stora negativa
Kommunal ekonomi	Små-måttliga negativa
Näringslivet	Stora positiva
Exploatörer och byggaktörer	Små-måttliga positiva
Den enskilde	Stora positiva

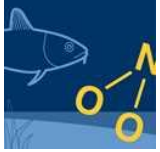
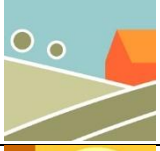
9.3 Miljö- och hållbarhetsmål

Förslaget till ny översiktsplan bedöms påverka flera nationella miljökvalitetsmål (Naturvårdsverket, 2025). I tabellen nedan listas de mål som berörs tillsammans med en kort kommentar om hur de påverkas. Den sammanvägda påverkan anges även med pilar enligt nedan. Den sammantagna påverkan illustreras med pilar enligt bedömningsskala i avsnitt 2.1.2. Bedömningarna gäller främst i ett kommunalt, och delvis regionalt, perspektiv.

				
Uppfyller målen väl	Bidrar till måluppfyllelse	Neutral / låg påverkan	Motverkar målen	Motverkar starkt målen

Tabell 4. Översikt över planförslagets inverkan på berörda nationella miljökvalitetsmål.

Planförslagets inverkan på berörda nationella miljökvalitetsmål		
	Begränsad klimatpåverkan: Målet motverkas då planförslaget saknar konkreta riktlinjer om hur utsläpp ska minskas för att klara kommunens koldioxidbudget, samt hur kommunen ska åstadkomma de omställningar som krävs för att bromsa klimatkrisen och bidra till att uppfylla målen från Parisavtalet. Nya vägar bedöms leda till ökad trafik.	
	Frisk luft: Planförslaget innebär viss förtätning som lokalt kan leda till något ökade halter av luftföroreningar. Anläggning av ny infrastruktur kan tillfälligt försämra luftkvaliteten under byggtrafik, markarbeten och avverkning. Samtidigt bidrar bevarande och tillskapande av grönområden till förbättrad luftkvalitet genom filtrering av föroreningar och partiklar.	

Planförslaget inverkan på berörda nationella miljökvalitetsmål		
	Bara naturlig försurning: Avverkning av skog minskar upptagningen av försurande ämnen och ökar urlakning, vilket kan förvärra försurningen i mark och vatten. Samtidigt bidrar skydd och restaurering av våtmarker samt dagvattenrening till att motverka försurning. Planförslaget avser att minska utsläpp från trafik och industri, även om det samtidigt föreslår nya vägar som kan ge motsatt effekt.	
	Giftfri miljö. Planförslaget innebär utbyggnad av infrastruktur och verksamheter som kan leda till ökade utsläpp av föroreningar. Förutsatt att gällande lagar och regelverk följs, bedöms dock planförslaget kunna genomföras utan konflikt med målet.	
	Ingen övergödning. Planförslaget innehåller ställningstagande som ska säkerställa att dagvatten renas innan det når känsliga vattenmiljöer. Våtmarker och öppen dagvattenhantering kan minska näringsläckage. Planförslaget bedöms därmed bidra till målets uppfyllande.	
	Levande sjöar och vattendrag: Planförslaget bedöms innehålla erforderliga riktlinjer för att undvika betydande negativa konsekvenser för statusen i kommunens sjöar och vattendrag. Bedömningen är dock osäker på grund av vagt formulerade ställningstaganden och omfattande förslag till utveckling i strandnära lägen.	
	Grundvatten av god kvalitet: Statusen i kommunens grundvattenförekomster bedöms inte påverkas negativt av planens genomförande men åtgärder behöver tas och följas upp för att inte recipienter ska påverkas av den planerade exploateringen.	
	Myllrande våtmarker: Kommunens arbete med att bevara, restaurera och nyskapa våtmarker i viss omfattning bidrar positivt till miljömålets uppfyllelse. Genom skydd av befintliga våtmarker och utveckling av nya för dagvattenhantering och fosforfällning, stärks deras ekologiska funktioner och roll som livsmiljöer för hotade arter.	
	Levande skogar: Avverkning av betydande skogsarealer riskerar att motverka miljömålet. Skogen fungerar som kolsänka, reglerar dagvattenflöden och minskar risken för översvämningar och erosion. En förändrad markanvändning från skog till bebyggelse kan därför leda till ökade utsläpp och försämrad klimatanpassning.	
	Ett rikt odlingslandskap: Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som främjar god markhushållning, såsom att vid nybyggnation i första hand förtäta, komplettera eller omvandla redan ianspråktagen mark och att lokalisera ny bebyggelse intill befintlig. Trots det bedöms målet motverkas då viss brukningsvärd jordbruksmark i anspråk.	
	God bebyggd miljö: Kommunen har höga ambitioner om en god och hälsosam bebyggd miljö med attraktiva stadsmiljöer. Samtidigt innehåller planförslaget flera delar som går i motsatt riktning. Sammantaget bedöms målet därför inte påverkas.	
	Ett rikt växt- och djurliv: Planförslaget uttrycker ambitionen att värna naturmiljöer och stärka ekosystemtjänster, men föreslår samtidigt exploatering av värdefulla naturområden, inklusive riksintresse för naturvård, strandskyddad mark och gröna stråk som enligt planen ska stärkas. Den föreslagna sträckningen av ny infrastruktur riskerar dessutom att orsaka omfattande ingrepp och barriäreffekter i känslig natur.	

Även de globala hållbarhetsmålen påverkas av kommunal översiktsplanering. Nedan återges kortfattat hur de mål som berörs bedöms bli påverkade av planförslaget jämfört med dagens förhållanden. Den sammantagna påverkan anges med pilar på samma sätt som för de nationella miljömålen (Tabell 1 Tabell 4).

Tabell 5 Översikt över planförslagets inverkan på berörda globala hållbarhetsmål.

Planförslagets påverkan på de globala hållbarhetsmålen		
3 GOD HÄLSA OCH VÄLBEFINNANDE 	Planförslaget har en ambition att skapa en attraktiv, trygg och levande stadsmiljö med god tillgång till friluftsområden. Viss förtätning bedöms kunna ske utan försämrad hälsa kopplat till luftföroreningar och buller. Nya väglänkar i staden motverkar god hälsa och välbefinnande då de tar i anspråk bostadsnära grönområden och ökar bullernivåer på platser som idag är relativt tysta. Sammantaget bedöms planförslaget därför vare sig bidra till eller motverka målet.	
5 JÄMSTÄLLDHET 	Planförslaget bidrar till att nå målet om ett jämställt vardagsliv genom en ambition om att skapa trygga offentliga miljöer. Nobelbanan stärker förutsättningarna för både kvinnor och män att hitta ett arbete. Blandade boendeformer ökar förutsättningar för alla att hitta en lämplig bostad i olika skeden av livet.	
6 RENT VATTEN OCH SANITET FÖR ALLA 	Planförslaget främjar hållbar vattenhantering genom klimatanpassad dagvattenlösning, skydd av vattentäkter och integrering av blågrön infrastruktur, vilket stärker motståndskraften (resiliens) mot översvämningar och säkrar tillgång till rent vatten.	
7 HÅLLBAR ENERGI FÖR ALLA 	Kommunen ställer sig positiva till förnybara energier i form av sol och i viss mån även vind. De följer också utvecklingen av SMR-tekniken för kärnenergi. Trots detta bedöms planförslaget inte främja en förnyelsebar eller fossilfri energiförsörjning i den omfattning som krävs för att möjliggöra en industriell och samhällelig omställning.	
8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT 	Planförslaget stärker lokal tillväxt och sysselsättning genom ny infrastruktur och verksamhetsområden, vilket skapar jobb, främjar företagsamhet och förbättrar tillgången till arbetsmarknaden.	
9 HÅLLBAR INDUSTRI, INNOVATIONER OCH INFRASTRUKTUR 	Nobelbanan bidrar till målet genom att möjliggöra hållbara transporter och förbättra tillgängligheten för industri och arbetsmarknad. Den kan därmed stödja innovation, ekonomisk utveckling och minskad miljöpåverkan från vägtrafik. Ny sträckning av E18 och nya vägar i det övergripande vägnätet motverkar målet genom att bidra till ökad trafik. Sammantaget bidrar alltså planförslaget endast i viss mån till att nå målet.	
11 HÅLLBARA STÄDER OCH SAMHÄLLEN 	Planförslaget, med fokus på ny hållbart transportsystem, hållbar urbanisering genom förtätning och tillgång till offentliga rum och grönområden bedöms bidra till att nå målet. Ny sträckning av E18 och nya vägar i det övergripande vägnätet motverkar målet genom att bidra till ökad trafik. Sammantaget bidrar alltså planförslaget endast i viss mån till att nå målet.	
13 BEKÄMPA KLIMATFÖRÄNDRINGARNA 	Planförslaget motverkar målet då det saknar tydliga ställningstaganden om hur utsläpp ska minska. Det finns även risk för ökad trafik med anledning av nya vägar och att åtgärder i dagvattensystemet blir fragmenterade. Betydande arealer skog tas i anspråk för annan användning. Planförslaget bedöms inte främja en förnyelsebar eller fossilfri energiförsörjning i den omfattning som krävs för att möjliggöra en industriell och samhällelig omställning.	

9.4 Förslag till åtgärder

Denna utökade miljökonsekvensbeskrivning, utgör ett underlag för att förebygga, minimera eller förhindra negativa effekter och därigenom främja en hållbar utveckling. Nedan presenteras förslag på revidering av planförslaget för att minska negativa miljöeffekter.

- Fokusera på att bygga om E18 i befintlig sträckning istället för att bygga en ny motorväg i ny sträckning söder om staden. Även om det medför kvarstående problem med omfattande genomfartstrafik, minskar miljöpåverkan i många andra avseenden. Risken för ökad trafik undviks och konsekvenser för naturområden, friluftsliv och rekreation, kulturmiljö, barriär i landskapet och hushållning med mark begränsas om det enbart är en ny järnvägssträckning istället för både järnväg och motorväg i bredd. Det blir också mer hållbart ekonomiskt, vilket gör att det kanske istället är möjligt att prioritera relativt omfattande ombyggnader i befintlig sträckning för ökad trafiksäkerhet och minskade barriäreffekter.
- Ompröva föreslagna väglänkar i staden (Västerleden, Norrleden och Österleden) för att minska påverkan på bostadsnära grönområden och minska risken för ökad trafik. Utred om det är möjligt att uppnå syftet med respektive väg på andra sätt än att bygga nya vägar i det övergripande vägnätet.
- Avgränsa och minska exploateringsmöjligheterna i de områden som markeras för landsbygdsutveckling och LIS-områden för att begränsa negativa effekter på värdefull natur och strandskyddade områden. Särskilt bör förutsättningarna att exploatera naturreservatet vid Lonnhyttan/Lunnedet begränsas.
- Utred om det går att skapa ett sammanhängande gång- och cykelstråk runt hela Möckeln i vattennära läge.
- Nyansera inriktningen för utbyggnadsområdet Hägnan för att möjliggöra en anpassning av områdets utformning till riksintresset för kulturmiljö.
- Minska eller låt utbyggnadsområdet Östervik utgå, för att mildra påverkan på naturvärden inom riksintresse för naturvård.
- Ta fram en långsiktig dagvattenstrategi för att hantera frågan i ett systemperspektiv och undvika fragmenterade åtgärder.
- Ta fram ett kulturmiljöprogram för hela kommunen.
- Förtydliga hur översiktsplanens intentioner kan genomföras i form av principer för fördelning av kostnader mellan olika parter.

9.5 Uppföljning

Enligt 6 kap. 19§ miljöbalken ska alla planer och program som omfattas av kravet på miljöbedömning följas upp för att se vilken betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet faktiskt medför. Miljöbalken ställer inga preciserade krav på hur uppföljningen ska gå till, men det är en fördel om den integreras i kommunens sedvanliga årliga uppföljning av sin verksamhet och kommunens utveckling. Syftet med uppföljningen är att kontrollera att negativ miljöpåverkan inte blir större än avsett samt att upptäcka och åtgärda oförutsedda negativa effekter.

De effekter som planförslaget förväntas medföra kommer att uppstå successivt över lång tid, på en rad olika platser i kommunen. De kan därmed vara svåra att följa upp med mätbara metoder i ett kommunövergripande perspektiv. Mer detaljerad uppföljning av påverkan från enskilda projekt hanteras därför ofta bättre i samband med kommande detaljplanering eller tillståndprocesser. De parametrar som kan följas upp på en kommunövergripande nivå bedöms vara:

- Befolkningsutveckling, med antal invånare och demografiska förändringar.
- Näringslivsutveckling, med antal arbetstillfällen i olika branscher.

- Om investeringar i infrastruktur och allmän plats ligger i linje med översiktsplanen.
- Om lokalisering av nybyggnation av bostäder och verksamheter genom bygglov och planläggning ligger i linje med översiktsplanen.
- Hur kulturmiljömässiga värden beaktas vid planering och byggande.
- Areal jordbruksmark och skogsmark som tas i anspråk.
- Status och kvalitet på yt- och grundvatten.
- Förekomst av översvämningsproblem.
- Genomförda kompensationsåtgärder vid exploatering.

10 Referenser

- Boverket. (den 4 juni 2025). *Segregationsbarometern - Karlskoga*. Hämtat från segregationsbarometern.boverket.se: <https://segregationsbarometern.boverket.se/kommun/karlskoga/> den 16 september 2025
- Ekonomifakta. (den 21 augusti 2025). *Din kommun i siffror - Karlskoga*. Hämtat från www.ekonomifakta.se: <https://www.ekonomifakta.se/regional-statistik/din-kommun-i-siffror/karlskoga/>
- Jordbruksverket. (2021). *Värdering av jordbruksmark i planprocessen*.
- Jordbruksverket. (2025). *Livsmedelsstrategin och vårt uppdrag*. Hämtat från jordbruksverket.se: <https://jordbruksverket.se/mat-och-drycker/livsmedelsstrategi-for-sverige/livsmedelsstrategin-och-vart-uppdrag> den 16 september 2025
- Karlskoga kommun. (2010). *Inventering av kulturhistoriskt intressanta byggnader och miljöer, västra Möckelnstranden, Karlskoga*. Examensarbete 2BY13E.
- Karlskoga kommun. (2011). *Översiktsplan för Karlskoga kommun*.
- Karlskoga kommun. (2012). *Vindkraft Karlskoga kommun - Tematiskt tillägg till översiktsplanen*.
- Karlskoga kommun. (2024). *Kulturmiljöprogram, Karlskoga tätort - Värderingsdokument*.
- Karlskoga kommun. (2025). *Karlskogas expansiva näringsliv*. Hämtat från www.karlskoga.se: <https://www.karlskoga.se/naringsliv--arbete/naringslivsservice/karlskogas-expansiva-naringsliv.html> den 21 augusti 2025
- Karlskoga kommun. (2025). *Planbeskrivning: Ändring av detaljplan för Saxlyckevägen - Öster*. Hämtat från karlskoga.se: <https://karlskoga.se/download/18.2a787487197e5d6af0576a6/1754045727414/LH-Planbeskrivning.pdf> den 16 september 2025
- Länsstyrelsen i Örebro län. (2006). *Faktablad för kommunerna i Örebro län - Näringsliv och arbetsmarknad*. Länsstyrelsen i Örebro län.
- Naturvårdsverket. (2025). *Kartverket Skyddad natur*. Hämtat från naturvardsverket.se: <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/kartverket-skyddad-natur/> den 10 september 2025
- Naturvårdsverket. (2025). *Sveriges miljömål*. Hämtat från sverigesmiljomal.se: <https://www.sverigesmiljomal.se/miljomalen/> den 8 september 2025
- Norconsult Sverige AB. (2024). *Preliminära konsekvensanalyser av tidigt planalternativ*. Norconsult Sverige AB.
- Region Örebro län. (2025). *Citylinjen - snabbt, enkelt, hållbart*. Hämtat från www.regionorebrolan.se: <https://www.regionorebrolan.se/sv/resor-och-kollektivtrafik/vi-utvecklar-kollektivtrafiken/snabbussar/> den 25 augusti 2025
- SCB. (2025). *Antal lägenheter efter region, hustyp och bostadsarea. År 2013-2024*. Hämtat från www.statistikdatabasen.scb.se: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BO__BO0104__BO0104D/BO0104T5/ den 11 augusti 2025

- SCB. (2025). *Antal och andel hushåll samt personer efter region och hushållsstorlek. År 2011-2024*. Hämtat från www.statistikdatabasen.scb.se:
https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__BE__BE0101__BE0101S/HushallT03/?rxid=255aa018-8bc1-4417-9c53-2c1f0bc14bf3 den 11 augusti 2025
- SCB. (2025). *Medelpriser för småhus 2024 per kommun med prisförändringar under 1, 5, 10 och 20 år*. Hämtat från www.scb.se: <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/boende-bebyggelse-och-mark/fastigheter/fastighetspriser-och-lagfarter/pong/tabell-och-diagram/kommunstatistik/medelpriser-for-smahus-2024-per-kommun-med-prisforandringar-under-1-5-10-och-20-ar/> den 8 augusti 2025
- SLU Artdatabanken. (2025). *Artportalen*. Hämtat från [artportalen.se](http://www.artportalen.se): <http://www.artportalen.se> den 8 september 2025
- Trafikverket. (2025). *Värmlandsbanan, Laxå-Charlottenberg, kapacitetshöjande åtgärder*. Hämtat från www.trafikverket.se: <https://www.trafikverket.se/vara-projekt/projekt-i-varmlands-lan/varmlandsbanan/> den 25 augusti 2025
- Vattenmyndigheterna, Länsstyrelserna, & Havs- och vattenmyndigheten. (2025). *VISS: Vatteninformation Sverige*. Hämtat från viss.lansstyrelsen.se den 10 september 2025